

Univerza v Mariboru

Pedagoška fakulteta

Anamarija Ozmec

PRIPOVEDOVANJE Z RAZLIČNIMI LUTKAMI

Diplomsko delo

Maribor, november 2022

Univerza v Mariboru

Pedagoška fakulteta

Anamarija Ozmec

PRIPOVEDOVANJE Z RAZLIČNIMI LUTKAMI

Diplomsko delo

Maribor, november 2022

PRIPOVEDOVANJE Z RAZLIČNIMI LUTKAMI

Diplomsko delo

Študentka:	Anamarija Ozmec
Študijski program:	Visokošolski študijski program Predšolska vzgoja
Smer:	Predšolska vzgoja
Mentorica:	red. prof. Sabina Šinko
Lektorica:	Nataša Belšak, univ. dipl. anglistka – prevajalka in dipl. nemcistka, stalna sodna tolmačka za angleški jezik BY-NC-ND

ZAHVALA

Zahvaljujem se red. prof. Sabini Šinko za mentorstvo in vso pomoč pri nastajanju zaključnega dela ter hvala za vse predloge in koristne nasvete.

Iz srca hvala moji družini, ki me je vedno podpirala in verjela vame, ko sama nisem. Hvala tudi mojim najbližjim, ki so me podpirali in spodbujali na moji poti do uresničitve ciljev.

Zahvaljujem se tudi vrtcu Ormož, ki mi je omogočil izvedbo praktičnega dela diplomske naloge v enoti Velika Nedelja ter vzgojiteljicama za sodelovanje in podporo.

Pripovedovanje z različnimi lutkami

Ključne besede: pripovedovanje, lutka, otrok

UDK:

Povzetek

V diplomskem delu z naslovom Pripovedovanje z različnimi vrstami lutk je predstavljeno pripovedovanje z lutkami in kako prek tega vpeljati lutkovno-gledališko vzgojo v skupino. Predstavljen je pomen pripovedovanja in lutke za otroka. V praktičnem delu pa je predstavljen projekt pripovedovanja z lutkami, ki smo ga izvedli s skupino sedemnajstih otrok, starih od štiri do pet let. Opisane so dejavnosti, ki smo jih izvajali z otroki, z vsemi prilogami, ki lahko služijo kot pomoč pri izvajanju dejavnosti. Cilj diplomskega dela je prikazati, kako prek pripovedovanja z različnimi lutkami in prek različnih improviziranih dejavnosti otroke seznaniti z lutkami in lutkovno-gledališko vzgojo. Zadane cilje smo dosegli na osnovi dobro načrtovanih priprav dejavnosti z otroki. Otroci so skozi spoznavanje različnih lutkovnih tehnik oblikovali svoje lutke, ki so se jih naučili animirati in skozi njih komunicirati.

Storytelling with various puppets

Keywords: storytelling, puppet, child

UDC:

Abstract

Storytelling with puppets and the methods of introducing puppetry and theatre education in a group based on this are presented in this diploma thesis with the title Storytelling with various puppets. The importance of storytelling and of puppets for children is presented. In the practical part, the project of storytelling with puppets carried out in a group of seventeen children aged 4 to 5 years is described. Activities performed with children are presented, with all the enclosures added that can help carry out the activities. The objective of this diploma thesis is to show how to familiarize children with puppets, puppetry and theatre education on the basis of storytelling with various puppets and based on different improvised activities. The set objectives were achieved on the basis of well-planned preparation of activities with children. Based on learning various puppetry techniques, the children created their puppets and learned how to animate them and how to communicate through them.

Univerza v Mariboru

Pedagoška fakulteta

(ime članice UM)

IZJAVA O AVTORSTVU ZAKLJUČNEGA DELA

Ime in priimek študentke: Anamarija Ozmec

Študijski program: PREDŠOLSKA VZGOJA (VS)

Naslov zaključnega dela: Pripovedovanje z različnimi lutkami

Mentorica: red. prof. Sabina Šinko

Somentor/-ica: _____

Podpisana študentka Anamarija Ozmec

- izjavljam, da je zaključno delo rezultat mojega samostojnega dela, ki sem ga izdelal/-a ob pomoči mentorja/-ice oz. somentorja/-ice;
- izjavljam, da sem pridobil/-a vsa potrebna soglasja za uporabo podatkov in avtorskih del v zaključnem delu in jih v zaključnem delu jasno in ustrezno označil/-a;
- na Univerzo v Mariboru neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve avtorskega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico ponuditi zaključno delo javnosti na svetovnem spletu preko DKUM; sem seznanjen/-a, da bodo dela, deponirana/objavljena v DKUM, dostopna široki javnosti pod pogoji licence Creative Commons BY-NC-ND, kar vključuje tudi avtomatizirano indeksiranje preko spleta in obdelavo besedil za potrebe tekstovnega in podatkovnega rudarjenja in ekstrakcije znanja iz vsebin; uporabnikom se dovoli reproduciranje brez predelave avtorskega dela, distribuiranje, dajanje v najem in priobčitev javnosti samega izvirnega avtorskega dela, in sicer pod pogojem, da navedejo avtorja in da ne gre za komercialno uporabo;
- dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v zaključnem delu in tej izjavi, skupaj z objavo zaključnega dela.

Uveljavljam permissivnejšo obliko licence Creative Commons: BY-NC-ND
(navedite obliko)

Kraj in datum:

Maribor, 16.11.2022

Podpis študentke:

Anamarija Ozmec

KAZALO VSEBINE

KAZALO SLIK.....	VII
1 UVOD	9
2 TEORETIČNI DEL.....	10
2.1 Lutka	10
2.2 Vrste lutk	11
2.2.1 Ročne in prstne lutke	12
2.2.2 Mimične lutke	13
2.2.3 Senčne lutke.....	14
2.2.4 Lutke na palici	15
2.2.5 Marionete	16
2.3 Metode dela z lutko	17
2.4 Dramska igra in igra z lutko	18
2.5 Vzgojitelj in lutka	19
2.6 Pripovedovanje z lutko.....	21
2.6.1 Pripovedovanje z lutko	21
2.6.2 Pripovedovanje in predšolski otrok	23
2.6.3 Pozitiven vpliv pripovedovanja na otroka	24
2.7 Povezava z drugimi kurikularnimi področji	25
3 PROJEKTNO DELO	26
3.1 Projekt	26
4 PRAKTIČNI DEL.....	26
4.1 Namen projekta	26
4.2 Cilji projekta	27
4.3 Metodološka opredelitev	27
4.4 Pobuda za izvajanje projekta	27

4.5	Udeleženci v projektu	28
4.6	Načrtovanje projekta	28
4.7	Priprave	28
4.7.1	Priprava za 1. teden	28
4.7.2	Priprava za 2. teden	37
4.7.3	Priprava za 3. teden	47
4.7.4	Priprava za 4. teden	56
5	SKLEP	66
	VIRI IN LITERATURA	68
	PRILOGA A	71
	PRILOGA B	74
	PRILOGA C	76
	PRILOGA D	77

KAZALO SLIK

Slika 1:	Ročna lutka	12
Slika 2:	Prstna lutka.....	13
Slika 3:	Mimična lutka	14
Slika 4:	Senčne lutke	15
Slika 5:	Enostavne lutke na palici brez vodil	16
Slika 6:	Marioneta na žici	17
Slika 7:	Pripovedovanje z prstnimi lutkami.....	34
Slika 8:	Izdelava prstnih lutk	32
Slika 9:	Igra z prstnimi lutkami.....	32
Slika 10:	Izbira predmetov za igro.....	36
Slika 11:	Igra z predmeti	34

Slika 12: Iskanje lutke na svojem telesu.....	38
Slika 13: Narisan obraz prstne lutke	37
Slika 14: Lutke se igrajo z čarobnim vetrom	37
Slika 15: Pripovedovanje z mimično lutko Mico Nogavico.....	41
Slika 16: Izdelovanje namiznih lutk - vozila.....	41
Slika 17: Namizne lutke.....	41
Slika 18: Izdelovanje podlage za igro z namiznimi lutkami.....	43
Slika 19: Igra z leseno cesto in železnico ter izdelanimi lutkami	44
Slika 20: Igra z namiznimi lutkami na podlagi.....	44
Slika 21: Igra semaforja.....	47
Slika 22: Pripovedovanje z senčnimi lutkami.....	49
Slika 23: Igra senc.....	50
Slika 24: Izdelane senčne lutke.....	49
Slika 25: Igra z senčnimi lutkami	51
Slika 26: Risanje in rezanje cvetov.....	51
Slika 27: Igra - Cvetoč travnik.....	53
Slika 28: Risanje na travniku.....	53
Slika 29: Slikanje z vodenimi barvami	55
Slika 30, 31: Igra oživljanja cvetlic.....	56
Slika 31: Pripovedovanje z lutkami na palici.....	56
Slika 32: Izdelovanje lutk na palici	59
Slika 33: Lutke na palici se predstavijo.....	56
Slika 34: Izdelane lutke na palici	60
Slika 35: Pripovedovanje zgodb s pomočjo Story cubes in sličic čustev.....	58
Slika 36: Pripovedovanje zgodb z lutkami	62
Slika 37,38: Improvizacijska igra - Pevski zbor lutk.....	65

1 UVOD

Lutka je čarobna in ima magično moč. Za otroke je privlačna in za njih ustvarja ščit, obenem pa se ji lahko zaupajo. Lutka, ki jo vodi vzgojitelj, lahko otroke motivira k delu, pomaga jim pri reševanju težav, na zanimiv način posreduje nove informacije in pri otrocih vzpodbudi ustvarjalnost. Je pomemben vključen element pri delu vzgojitelja z otroki. Odrasel je za otroka avtoriteta, ki je ni sam izbral, lutka pa je tista, ki jo izbere sam in se ji zaupa.

»Lutkovne in gledališke dejavnosti omogočajo otroku, da izhaja iz sebe, razvije individualne sposobnosti in popolnoma nov, izviren in osebni način komunikacije« (Korošec in Majaron, 2002, str. 51). Pomeni, da je potrebno zelo malo domišljije, da se otrok vživi v novi lik, novi karakter, prek katerega otrok izraža svoj jaz. Kot vzgojitelji smo dolžni dajati možnost otrokom, da se izražajo po svoje, in veliko dobrega lahko storimo s tem, ko otrokom pripravimo dejavnosti s področja lutkovno-gledališke vzgoje. Otrok spoznava samega sebe, izraža misli, čustva ter obenem razvija svojo domišljijo, besedni zaklad in v veliki meri ustvarjalnost ter pozitivno samopodobo. Veliko vlogo nosi dejavnost, ko otrok sam izdelava svojo lutko. Ta lutka je namreč samo njegova, izdelana po njegovi domišljiji in željah, in je del otroka samega.

Lutke lahko uporabljamo tudi pri pripovedovanju in takrat imajo lutke poseben namen, saj z njimi lahko ponazarjamo prizore, otrokom lahko bolj približamo zgodbo in tudi sami se bolj povežemo z otroki (Korošec & Majaron, 2002). Lutke so zelo zanimive za otroke in tudi mi smo želeli, da bi se otroci več igrali z lutkami in jih vključevali v vsakdan. Želja po vključevanju lutk in lutkovne vzgoje med otroke nas je pripeljala do tega, da smo se odločili za načrtovanje in izpeljavo projekta, s katerim bi prek pripovedovanja otrokom približali lutke. Naslov diplomske naloge Pripovedovanje z različnimi lutkami nas je pritegnil. Omogočil nam je raziskovanje želene teme, obenem pa tudi predstavitev lutke otrokom na njim zanimiv način ter vpeljavo lutkovno-gledališke vzgoje med celotno skupino otrok.

V okviru diplomskega dela bomo izvajali projekt Pripovedovanje z različnimi lutkami. Delo je sestavljeno iz teoretičnega dela, v katerem so opredeljene lutke in pomen pripovedovanja z lutko, ter iz praktičnega dela, ki je načrtovano na osnovi priprav.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Lutka

Da lutka zaživi, ji moramo posvetiti pozornost in z njo vzpostaviti komunikacijo. Lutka v vrtcu lahko postane ščit, posrednik in pomočnik. Otroci lahko s pomočjo lutke v vrtcu izražajo svoje misli, stališča in čustva, lutka ima veliko vlogo tudi pri neverbalni komunikaciji. Lutke kot take so za otroke privlačne, saj imajo posebno moč in energijo (Borota idr., 2006). Kot lutke lahko uporabimo tudi najrazličnejše predmete, ki jih animiramo in oživimo. Oder za igro je lahko improviziran in primeren za lutke, ki jih uporabljamo (Golub, 2003). Vzgojitelj z uporabo lutke za otroke postane nekdo drug, ki ga otroci lažje sprejmejo medse in mu zaupajo. Postane lutkar in pravljicar; z njegovo pomočjo otroci bolj verjamejo lutki, ko jo animira, ji da glas in ustvarja gibe, kakor odraslemu. Glavna vloga lutke je, da ta oživi in dobi življenje, saj drugače lutka izgubi svoj smisel. Vzgojitelj lahko ob pomoči lutke pri otrocih spodbuja razvoj domišljije in ustvarjalnost, tako lahko nastanejo tudi inovativni izdelki otrok, ki pozitivno vplivajo na njihovo samopodobo (Korošec in Majaron, 2002). Lutka je lahko dobro sredstvo za motivacijo otrok, saj lahko vzgojitelj prek nje odkriva otrokove talente in potenciale ter ga spodbuja h komunikaciji (Korošec, Majaron, 2002).

»Lutkin metaforični pomen prispeva k načinu simbolnega mišljenja, njihova čarobna moč pa predstavlja pogosto motivacijo za osvajanje raznih spretnosti. Je pa tudi možnost za izražanje čustev, predvsem pa odkriva in razvija divergentno mišljenje, ki je pomemben element kreativnosti« (Borota idr., 2006, str. 97).

Lutka je lahko tudi sredstvo, ki nam omogoča doseganje novih ciljev ter spoznavanje in utrjevanje drugih področij. Je način komuniciranja med nami in način, kako sprejemamo okolje, v katerem živimo (Korošec in Majaron, 2002).

Igra je osnova za otrokov razvoj in nadaljnje življenje. Prek igre se otrok uči, spozna nove stvari in svet. Igra »kot da« je dramska igra, ki omogoča, da otroci svojo domišljijo udejanjijo in izrazijo v spontani igri, improvizaciji, igri vlog. Izkušnja prek igre postane za otroka resnična in igra vlog otroku omogoča, da živi in doživlja svojo izmišljotino. Ko otroci ustvarjajo lutke, je cilj, da lutke oživijo; če se kasneje otroci ne igrajo z njimi, lutke izgubijo svoj smisel. Pomembno je, da otrokom pustimo čas improvizacije, saj se le tako otroci vživijo v celotno vlogo lutke (Korošec in Majaron, 2002).

Veliko vlogo nosi tudi lutkovna igra. Za lutkovno igro bi lahko rekli, da spada pod obliko simbolne igre. Pri igri z lutkami igralec mora vedeti, kakšen lik animira, kako se izraža, kako se obnaša do drugih lutk. Otroci lutke enačijo z človekom, saj jih dojemajo kot žive like, ki jim zaupajo.

Kreativna igra z lutko otroku omogoča razvoj domišljije in prek nje lahko otrok postane druga oseba ter se postavi v drug čas in prostor. Igra z lutko vpliva tudi na razvoj otrokove pozitivne samopodobe in na to, kako bo dojemal svet okoli sebe. Vloga vzgojitelja pri igri otroka z lutko je, da ga spodbudi k ustvarjanju, ga motivira in mu pusti prostor, da se samostojno in unikatno izraža. Ob igri otrok razvija tudi socialne veščine, ki so temelj otrokovega razvoja, kar pomeni, da se otrok uči komunikacije, socialnih spretnosti in reševanja problemov, izražanja čustev in razumevanja čustev drugih, prek igre pa lahko otrok spoznava tudi samega sebe. Komunikacija zajema tudi neverbalno komunikacijo, ki je sicer temelj gledališke igre, saj igralci lahko veliko pokažejo samo z neverbalno komunikacijo, brez uporabe besed in zvokov. Otrok se lahko na tak način izraža in tako pokaže tisto, kar ne more ali ne zna ubesediti. (Borota idr., 2006). Uporaba lutke v vrtcu otrokom omogoča tudi razvoj govora in širjenja besednega zaklada. Pri tem lahko veliko pripomore lutkovni kotiček, ki ga lahko pripravimo v igralnici; tam se otroci vživijo v like lutk in eksperimentirajo z besedami in zvoki. Igra z lutko je sama po sebi ustvarjalna, kar pomeni, da so otroci pri igri svobodni, ustvarjalni in iznajdljivi. Pri igri se otrokom porajajo nove ideje, kaj bi se lahko zgodilo v zgodbi oz. dogajanju, ki ga ustvarijo ob igri z lutko (Borota idr., 2006).

2.2 Vrste lutk

Poznamo različne vrste lutk in njihove značilnosti so primerne za različne priložnosti. Pri izbiri lutk smo pazljivi na to, kakšen karakter oz. lik bo lutka igrala, in na podlagi tega se odločimo, katero vrsto lutk bomo izbrali. Že samo gibanje lutke nam lahko pove več kot besede in tako lahko razberemo določene lastnosti, ki jih lutka izžareva (Lainšček, 1994). Lutke se med seboj razlikujejo po načinu izdelave, dimenzionalnosti, podobi, vrsti in po gibanju. Razlikujejo se tudi glede na lutkovno tehniko (ročna lutka, mimična lutka, lutka na palici, senčna lutka, marioneta, namizna lutka), material (les, guma, stiropor, blago, papir itd.) ter likovnost (realistična, ljubka, groteskna, abstraktna) (Bezničar idr., 2014). Prstne lutke so primerne za manjše uprizoritve, ročne lutke so dinamične in lahko igrajo z rekviziti, mimične lutke so posebne zato, ker lahko odpirajo usta, lutke na palici pa so primerne za igro za paravanom. Marionete so zelo zanimive,

saj lahko tudi letijo, pri igri s ploskimi lutkami pazimo na to, kako jih animiramo in kako so videti z občinstva, senčne lutke so primerne za domišljjske zgodbe, telesno lutko pa uporabimo takrat, ko z zgodbo želimo predstaviti zares veliko lutko (Šinko, 2017). Lutko izberemo glede na vsebino, ki jo bomo posredovali, in glede na to, komu jo bomo posredovali. Tako kasneje tudi prilagodimo izdelavo, gibanje in podobo lutke glede na zgodbo in glede na karakter lutke (Bezničar idr., 2014).

2.2.1 Ročne in prstne lutke

Ročno lutko si natakemo na roko oz. natančneje na dlan. Sestavljena je iz glave in trupa. Osnova za ročno lutko je človeška roka. Glava lutke je nataknjena na enega od prstov, večinoma na kazalec, dlan in drugi prsti pa so osnova za telo lutke. To pomeni, da lahko lutko animiramo s prsti na roki ter z dlanjo in celo roko. Naša dlan, ki je v težišču lutke, nam omogoča izvajanje energičnih in veselih gibov, lutko premikamo tako, da jo vodimo od spodaj navzgor (Varl a, 1997). Ročne lutke so tudi zelo dobro sredstvo pri komunikaciji, saj so zanimive in pritegnejo pozornost otrok ter so posrednik med odraslim in otrokom (Vogelnik, 2020).

Ročne lutke so si zelo različne med seboj, saj že rokavica lahko zadošča kot enostaven kostum lutke namesto celotne obleke. Najpomembnejši del lutke je glava, ki je lahko iz lesa, iprena, stiropora ali papirne kaše, zraven pa dodamo še lase, oči, nos in ušesa, po želji (Varl a, 1997).

Slika 1: Ročna lutka (Vir: <https://trgovina.zoo.si/artikel/rocna-lutka-nature-planet/>)

Najenostavnejše lutke, ki jih vsi nosimo s seboj in oživijo z malo domišljije, so naši prsti, roke, kolena in stopala. Zelo malo je potrebno, da ustvarimo lutko in z njo zaigramo (Korošec in Majaron, 2002).

Prstne lutke so lutke, ki si jih natakemo na prste in so primerne za manjše predstave. Igra s prsti je prva oblika igre otrok, ki je lahko dobra osnova za nadaljnje ustvarjanje s prstnimi lutkami. Ob pomoči prstnih lutk lahko pri otrocih razvijamo besedni zaklad, motoriko prstov in domišljijo (Sitar, 2001). Primerne so za medsebojno igro otrok ob vsebinah, ki so izmišljene, za obnovo zgodb ipd. (Varl a, 1997). Prst, ki ima na sebi narisani obraz, že lahko predstavlja prstno lutko, ki jo otrok animira. Obstajajo pa tudi lutke, ki so narejene iz drugih materialov in si jih natakemo na prst. Glave lutk so lahko iz žogic, kroglic ali tulcev. Telo je lahko kvačkano, pleteno ali sešito, lahko pa otrok nariše obraz ali celotno telo lutke na trši papir in ga izreže ter doda tulec iz papirja, ki si ga kasneje natakne na prst (Varl a, 1997).

Slika 2: Prstna lutka (Vir: <https://www.fingerpuppetsinc.com/products/dalmatian-finger-puppet>)

2.2.2 Mimične lutke

Lahko bi rekli, da med ročne lutke spada tudi lutka, imenovana mimična lutka, ki s poudarjenim gibanjem čeljusti spominja na odpiranje ust človeka. Glavna značilnost te lutke je, da odpira usta, lahko hitro ali počasi, popačeno ali tresoče, in z vsem tem poudarja karakter lika, ki ga

predstavljamo (Vogelnik, 2020). Lutko animiramo tako, da glavo premikamo s celo dlanjo (Varl b, 1997).

Mimične lutke lahko izdelamo na različne načine in iz različnih materialov. Če si na roko nataknemo rokavico z enim prstom, že imamo improvizirano mimično lutko. Roko obrnemo tako, da je palec spodaj, drugi štirje prsti pa zgoraj, palec pa predstavlja usta naše lutke (Varl b, 1997). Enostavno lutko lahko naredimo tudi iz dveh enakih kosov blaga, ki ju zašijemo skupaj, zgoraj pa vstavimo ovalni kos blaga druge barve; ta kos predstavlja notranjost ust ali gobca. Lutki dodamo ušesa, oči, nos, lahko tudi roke ali tace, ki padajo po lutkinem telesu samostojno (Varl b, 1997).

Slika 3: Mimična lutka (Vir: <https://www.pinterest.com/pin/783133822699071485/>)

2.2.3 Senčne lutke

Senčna lutka otrokom deluje kot del pravljičnega, neoprijemljivega sveta ter otrokom predstavlja skrivnost, ki jih motivira (Korošec, Majaron, 2002).

Prsti na roki lahko spletejo sence, ki bodo za gledalce izražale živali, obraze, zgodbe, lahko pa se igramo s celotnim telesom (Borota idr., 2006). Senčne lutke so ploščate lutke, s katerimi se igra za prosojno tkanino – paravanom, ki je osvetljen s svetilom, gledalci pa vidijo samo sence (Vogelnik, 2018). Poznamo prosojne in neprosojne lutke. Neprosojne lutke se uporabljajo za črne sence, izdelane so iz lepenke ali močnejšega papirja. Prosojne lutke so izdelane iz žice in celofana ali folije. Lutke so lahko narejene tudi iz usnja (Borota idr., 2006).

Slika 4: Senčne lutke (Vir: <https://www.youtube.com/watch?v=1xaRPjpWv50>)

2.2.4 Lutke na palici

Lutka na palici ali javajka je podaljšek ročne lutke. »Lutka na palici je vsak predmet, vsaka figura, ki jo natakne na lesen količek ali palico in jo s to palico – vodilom premikamo« (Varl c, 1995, str. 4).

Varl B., 1995 v svoji knjigi omenja več različnih lutk na palici. To so:

- lutke na palici brez vodil (enostavne lutke na lesenih kuhalnicah, žlicah ipd.),
- lutke na palici z živo roko (uporabna takrat, ko mora lutka premikati roke),
- lutke na palici z vodili (poenostavljene javanke, lutke z gibljivo glavo, trodimenzionalnim trupom),
- lutke na dveh palicah (uporabne za animiranje živalskih likov).

Glavno izrazno sredstvo lutke na palici so glava in roke. Za glavo lahko uporabimo pripravljene krogle iz različnih materialov (les, stiropor, pena), ki jih kasneje lahko preoblečemo z raztegljivim blagom, ki ga zašijemo na vrhu glave, na katero kasneje po želji nalepimo lase. Na glavo prilepimo nos in ušesa ter oči. Ko glavo nasadimo na palico, mora imeti palica na delu, vlepljenem v glavo, prečni križ, ki preprečuje vrtenje vodila v glavi (Varl c, 1995). Palica predstavlja telo lutke, tisti deli, na katerih pa so pritrjena vodila in se premikajo, pa pomagajo pri animaciji lutki. V vrtcu je lutka na palici zelo uporabna, saj se z njo zelo dobro animira. Z lutko na palici igramo za paravanom ali na sceni (Varl c, 1995).

Slika 5: Enostavne lutke na palici brez vodil (Vir: <https://artclubblog.com/2010/04/13/puppets-with-no-strings-attached/>)

2.2.5 Marionete

Marionete so kar kompleksna lutkovna tehnika, ki je tudi zelo primerna za uporabo pri pripovedovanju z lutkami v vrtcu. Marionete so lahko majhne ali večje, gibljejo pa se lahko po mizi ali po celotnem prostoru (Šinko, 2017). Marioneto vodimo z vrvicami ali žicami od zgoraj navzdol. Pri oživljanju marionete moramo paziti, da je marioneta ravno dovolj težka, da jo lahko vodimo in animiramo. Za marionete velja, da imajo vse osnovne gibalne funkcije, kot jih imajo živa bitja, po podobi so zelo podobne živim bitjem (Trefalt, 1993).

Vogelnik E., 2020 v svoji knjigi omenja več različnih marionet. To so:

- siciljanska marioneta (pritrjena na kovinski palici, ude premikajo lutkarji z vrvicami ali žicami),
- češka marioneta (lesene lutke z izraznostjo oblik),
- mobil (kinetična skulptura, ki se premika na osnovi zračnega toka),
- marioneta iz kroglic in rute (elegantne lutke, narejene iz kroglic in palic, prekrите z ruto),
- marioneta iz rute z oblikovanimi deli (lutka s telesom, poudarjenimi sklepi in oblikovano glavo, znotraj votla),
- marioneta iz žice in papirne mase (telo lutke je členjeno in oblikovano z žico),
- človeška marioneta (manjša od pol metra, sklepi zelo oblikovani, realistično upodobljena),

- skelet marionete z glavo in telesom (lutka ima značilnosti človeškega skeleta).

Slika 6: Marioneta na žici (Vir: <https://www.etsy.com/uk/listing/885667090/rare-vintage-hazelles-marionettes-string>)

2.3 Metode dela z lutko

N. Renfro in T. Hunt (1982, str. 82 v Borota idr. 2006) izpostavljata šest različnih metod dela z lutko; to so: spontana igra z lutko, priprava prizorov z lutko, pripovedovanje z lutko, pogovarjanje skozi lutko, učenje in poučevanje z lutko ter izdelava lutke.

1. Spontana igra z lutko

Zgodi se spontano brez posredovanja odraslih. Otrok se sproščeno in svobodno pogovarja z lutko, lahko se igra z različnimi lutkami skupaj in med igro spreminja vloge. Otroci velikokrat kar sami ustvarijo svoj lutkovni oder.

2. Priprava prizorov z lutko

To je dejavnost, ki jo vodi odrasel in otroke na osnovi kreativne drame usmerja k pripravi prizorov z lutko na podlagi zgodbe, glasbe, poezije, realnosti ali domišljije. Prizori se pripravljajo ob dialogih, ki so improvizirani, in ob gibanju. Naloga odraslega je, da otrokom pušča svobodo izražanja in jih prepusti njihovi ustvarjalnosti.

3. Pripovedovanje z lutko

Odraslemu oz. vzgojitelju lutka ponuja kreativno možnost interpretacije in ustvarjanja čarobnega sveta za otroke. Gre za pripovedovanje pravljic, zgodb, deklamacij z lutkami. Lutke obogatijo literarno doživetje otrok.

4. Pogovarjanje skozi lutko

Otrok lažje zaupa lutki, le-ta mu predstavlja ščit in ne počuti se izpostavljenega pred odraslim. Pogovarjanje skozi lutko temelji na socialnem in emocionalnem razvoju otroka. Pomaga tudi razvijati otrokove verbalne sposobnosti. Lutka je tudi senzibilna poslušalka, saj ji otrok zaupa svoja čustva, misli in mnenje.

5. Učenje in poučevanje z lutko

Lutka nam pomaga pri doseganju različnih kurikularnih ciljev, je motivacija za delo pri dobrem razumevanju in pomnjenju nove snovi. Prek nje odrasel otrokom na zanimiv način posreduje nove informacije.

6. Izdelava lutke

Izdelava lutke mora otroku dopuščati toliko svobode, da lahko ustvari lutko po svojih željah. Ni pomembno, kako je lutka videti, važno je, da otrok v tem, kar je naredil, vidi lik, ki ga hoče igrati. Otrok ob ustvarjanju lutke krepi fino motoriko, spoznava materiale, izraža čustva in še kaj.

2.4 Dramska igra in igra z lutko

Bistvo igre je, da igralec prevzame obnašanje nekega lika oz. karakterja, ki izhaja iz njegove domišljije. Tako otroci oživljajo predmete, ki jih prelevijo v lutke; nov lik nastane npr. iz kuhalnice. Pri igranju gre za to, da se tisti, ki igra in se dela drugačnega, kot v resnici je, zavestno ali nezavestno pretvarja (Ahačič, 1981).

Najvišja oblika simbolne igre je igra vlog, ki vključuje reverzibilnost in decentracijo. Reverzibilnost pomeni, da se otrok lahko kadarkoli iz neke vloge vrne v realnost, pri decentraciji pa gre za to, da razume, da je v igri še vedno on sam on in hkrati lik, ki ga igra. Prisotna je tudi konzervacija oz. ohranitev, pri čemer gre za to, da je otrok sposoben ohranjati

namišljene identitete npr. predmetov in igrač. Simbolna igra ali igra vlog, igra pretvarjanja spodbuja izrazni govor. Otroci uporabljajo jezik v različnih funkcijah, npr. pri igri igrjmo se, kot da smo ..., dodani pa so še pretvarjanje, ko otrok uporabi neki predmet, ki predstavlja določeno stvar, socialno transformiran govor, ko se otrok postavi npr. v vlogo zdravnika in se obrača na mamico ter govori dojenčku, ki ga predstavlja lutka dojenčka, ter urejevalna funkcija, ko gre za režiranje igralnih dejavnosti (Kroflič idr., 2010).

Dramska igra je za otroka zanimiva, saj mu omogoča potovanje po lastni domišljiji in izražanje tega, kar misli. Prek dramske igre se otrok vživlja in spreminja v zanimive like. Spodbuda za tako igro je lahko notranja ali zunanja – lahko jo spodbudi odrasel. Igre razvijajo sposobnost različnih pogledov otroka na stvari, dogodke, otrok se uči prilagajanja ter razsojanja. Otrok pridobiva tudi pozitivno samopodobo in samozavest (Kovačič in Laharnar, 2015).

Tudi improvizacijske igre spadajo med gledališke igre. Pri igricah otroci svojo domišljijo izražajo prek igranja nekega lika. V gledališki igri ima posnemanje izreden pomen. Otrok najprej posnema nekoga, ki vodi igro, posnema njegovo mimiko, kretnje in gibe ter vključi svojo izražanje, kasneje pa posnema vrstnike (Weidemann, 2010 in Šinko, 2013).

Igra z luko pri otroku zadovolji željo po igri ne glede na to, ali se otrok igra sam ali v skupini. Tudi pri igri gledališča ob pomoči lutke zavzema neko vlogo, prek katere predstavlja ljudi, živali ali predmete (Kovačič in Laharnar, 2015).

2.5 Vzgojitelj in lutka

Vzgojitelj je tisti, ki otroku omogoča varno okolje in je tam za njega, ko ga potrebuje. Je tisti, ki vzgaja otroka in ga poskuša socializirati v skupino otrok v vrtcu. Otrok se ob vzgojitelju počuti varno in sprejeto. Naloga vzgojitelja je, da spodbuja otroke k radovednosti, ki ne sme ugasniti med praktičnim delom (Šinko, 2013). Korošec (2003) v Šinko, 2013 pravi, da je naloga vzgojitelja, da pri igri otroke spodbuja k razmišljanju in ustvarjalnosti, obenem pa ne sme posegati v način otrokove igre in razmišljanja. Pomembno je, da vzgojitelj s svojo kreativnostjo spodbuja otroke in verjame svoji in njihovi domišljiji. Je ključna oseba, ki otroka podpira v doživljanju čarobnega sveta.

Lutka lahko veliko pripomore k temu, da vzgojitelj bolje spozna otroka. Pomembno je le, da vzgojitelj verjame v moč lutk in da jih uporablja takrat, ko se mu zdi primerno, ob različnih priložnostih. Lutka je lahko tudi v veliko pomoč pri posredovanju vzgojno-izobraževalnih

vsebin, saj so otroci bolj motivirani za delo, če je z njimi namišljen lik kot pa vzgojitelj, ki še vedno predstavlja avtoriteto, čeprav ga imajo otroci radi (Korošec, Majaron, 2002). Lutka je lahko uporabljena tudi kot motivacijsko sredstvo, ki ga uporabi vzgojitelj pri motiviranju otrok za določene dejavnosti. Na lutko so otroci dosti bolj pozorni in pri tem ima veliko vlogo tudi lutka ljubljenska skupine. Ta je zaupnica otrok, njihova prijateljica in z njo otroci vzpostavijo dober odnos (Korošec, 2004 v Korošec, b.d.).

Vodena dejavnost s področja lutkovne vzgoje vzgojitelju ponuja veliko možnosti za doseganje različnih ciljev z različnih področij. Pri dejavnostih, v katerih so vključene lutke ali samo improvizacijske igre, otroka postavijo v vlogo ustvarjalca. Otrok postane aktiven, kar poveča njegovo pozornost, s tem pa postane bolj motiviran za delo in sodelovanje pri dejavnosti. Vzgojitelj lahko lutko uporabi tudi kot zanimiv pristop k spodbujanju govora otrok, saj se pri igri z lutko otroci vživijo v lik, se sprostijo in vzpostavijo komunikacijo z vzgojiteljem in s prijatelji (Korošec, 2012 v Korošec). Ahlcrona (2013) v Korošec (b.d.) pravi, da otroci skozi lutko lahko izražajo tudi svoje kulturne in socialne izkušnje, s pomočjo jezika pa izražajo znanja. Ob igri z lutko se lahko pojavijo tudi situacije, v katerih se otroci izražajo z različnimi glasovi, jezik in komunikacijo pa uporabljajo na zanimive načine. Lutka je lahko v pomoč tudi pri prehajanju iz ene dejavnosti na drugo.

Metoda DDIL (dialoško dramska igra z lutko) je metoda, ki jo vzgojitelji uporabljajo na način, da otrokom predstavijo nove zgodbe z neformalnimi prizori. Namen igre je vključiti otroka v dialog, ki ga začne vzgojitelj. Nekateri otroci se še ne znajo takoj dobro govorno izražati, zato jim ta metoda omogoča razvijanje še drugih izraznih sredstev, kot so mimika, telesni gibi oz. izražanje z nebesednimi sredstvi (Bredikyte, 2000 v Korošec, b.d.).

Vzgojitelj lahko za najmlajše otroke pripravi animacijo z lutkami, pri kateri otrok izve vedno nekaj novega o lutkovnem gledališču. Glavni cilj je, da otrok razvija domišljijo. Otrok prek postopka lahko izdelava lutko in se igra improvizacije na različne teme. Igra je dobra tudi s psihološkega in terapevtskega vidika, saj otroku pomaga premagovati ovire v komunikaciji. Tudi različne delavnice so primerne za razvijanje domišljije in ustvarjalnosti. Otroci v skupini delujejo enakopravno, veseli so, ko vsak prispeva k celotnemu izdelku. Naloga vzgojitelja je, da spozna otroke in jim razdeli naloge, ki jih lahko opravijo ter obenem zadovoljijo potrebo po uspešnosti in sodelovanju v skupini.

2.6 Pripovedovanje z lutko

2.6.1 Pripovedovanje z lutko

Pripovedovanje zgodb je najstarejši način kratkočassenja in medčloveškega obveščanja. Že nekoč so živeli tisti, ki so zelo radi pripovedovali zgodbe, obenem pa so jih dobro posredovali. Tudi danes tako otroci kakor tudi odrasli raje poslušajo pripovedovanje kot pa branje zgodb, saj je le-to bolj doživeto, tisti, ki pripoveduje, pa je bolj povezan s svojim občinstvom (Vogelnik, 2018). Če navedeno povežemo z dejstvom, da otroci radi poslušajo pripovedovanje zgodb, in če vključimo še lutko, je to za otroke neizmerna sreča, saj lutka ustvarja prijetno vzdušje in otroke spodbuja k poslušanju in prosti domišljiji.

Pripovedovanje vzgojitelja je pripravljeno in osmišljeno ustno razlaganje z namenom, da lahko realiziramo zadane vzgojne cilje. Otroke lahko navajamo na stvarno ali ustvarjalno pripovedovanje, lahko razvijamo govor otrok in pripovedovanje uporabljamo za različne vsebine dela, kot so npr. pripovedovanje o vikendu, izletu, zgodbi, fotografiji ipd. Otroci lahko pripovedujejo na različne načine, in sicer tako, da nadaljujejo za vzgojiteljem, si izmišljajo nadaljevanja zgodb, si izmišljajo pripovedi na dano temo, sestavljajo nove pripovedi (Lipnik, Matić, 1993).

Korošec (2006) v Baloh (2019) opredeli pripovedovanje z lutko kot posebno obliko predstavitve zgodbe, ki pa ni predstava. Je kombinacija literarne umetnosti in lutk, ki z različnimi oblikami, barvami in gibanjem literarno doživetje še popestrijo. Pravi, da takrat, ko vzgojitelj uporabi lutko, otrok doživi zgodbo z drugega zornega kota, kot če bi vzgojitelj zgodbo samo prebral.

Prednosti pripovedovanja, in ne branja so te, da je pripovedovalec zgodbe svoboden in se ne ozira na besede in stavke. Pripovedovalec je v stiku s publiko, kar mu omogoča opazovanje poslušalcev. Ne gre za to, da se pripovedovalec zgodbo nauči, pač pa za to, da jo ponotranji. Pripovedovanje je spontano in le tako se med otroki in pripovedovalcem, vzgojiteljem, vzpostavi naklonjenost in zaupanje. Čim boljši je stik med njimi, tem bolj se otroci počutijo varne in tem bolj so pozorni in skoncentrirani na dogajanje (Zalokar Divjak, 2002). Pomemben je tudi dialog, ki ga pripovedovalec vzpostavlja z otroki. Gre za to, da otroci lahko sprašujejo, če česa ne razumejo, sodelujejo z lutko in jo spodbujajo na njeni poti. Otroci pot glavnega

junaka doživljajo kot svojo pot, zato so otroci tako pozorni na celotno dogajanje med samim pripovedovanjem (Šinko, 2017).

Govorno interpretiranje literarnih besedil je ustvarjalno dejanje. Izvajalec izbira način, kako bo podal besedilo poslušalcem. To dela tako, da spreminja glasnost govorjenja, hitrost in intonacijo. »Če govorec ni sposoben doživeti literarnega besedila kot umetniške celote, če ne zna vsebine ponotranjiti in tega z glasom izraziti, bo pri poslušalcih težko spodbudil doživljajsko poslušanje, kar pomeni, da učinek govorne izvedbe ne bo dosežen in namen govornega interpretiranja ne bo izpolnjen« (Podbevšek, 2017, str. 34). Ugotavljamo, da veliko vlogo nosi to, kako mi kot pripovedovalci pripovedujemo in govorimo besedilo zgodbe, saj jo tisti, ki poslušajo, lahko doživijo na različne načine. Govorno interpretiranje ima tudi vzgojno-izobraževalni namen, saj vzgojitelji v vrtcih lahko prek pripovedovanja, recitiranja ali samo glasnega branja otroke umirijo, uspavajo, jih naučijo novih besed, jih spodbujajo k aktivnemu poslušanju in podaljšujejo čas koncentracije, obenem pa jih naučijo novih stvari in jih spodbujajo h govornemu izražanju (Podbevšek, 2017).

Lutka lahko prevzame vlogo pripovedovalca. S svojim spreminjajočim glasom otrokom pripoveduje zgodbo in opisuje situacije. Prevzame lahko tudi vlogo poslušalca. V tem primeru je tista, ki je vzgled in motivacija otrokom pri poslušanju pravljic. Na koncu pravljice lutka veliko sprašuje, se zanima za dogodke, omenjene v pravljici, in se pogovarja z otroki (Champlin, 1998).

Preden se poslužimo pripovedovanja z lutko, moramo paziti na nekaj posebnosti. Dobro je, da zase in za otroke poiščemo primeren prostor. Lahko pripravimo stole v polkrogu, na sredini smo mi. Pred pripovedovanjem otroke motiviramo tako, da jih povprašamo, kakšno pravljico bodo slišali na podlagi lutk, ki jih imamo, in če že poznajo kakšno, v kateri nastopajo enaki junaki. Tako otroke motiviramo in pripravimo na poslušanje. Med pripovedovanjem poskušamo z otroki ohranjati očesni stik, na koncu pripovedovanja pa pojasnimo kakšno nepoznano besedo ali kaj podobnega (Šircelj idr., 1972). Dobro je tudi, da si ustvarimo ritual, da otroci vedo, kdaj nastopi čas pripovedovanja. Kot pripovedovalci pazimo na svoj glas, saj z njim predstavljamo različne karakterje iz zgodbe; dovolimo si, da uporabljamo mimiko in kretnje telesa, saj tako otrokom še bolj približamo zgodbo (Henniger, 2005). Davies (2007) v Šinko (2017) meni, da sta med pripovedovanjem zelo pomembna prenos energije z igralca na lutko in spretno krmarjenje med pripovedovanjem in animacijo lutke.

2.6.2 Pripovedovanje in predšolski otrok

»Pripovedovanje zgodb kot način posredovanja literature otrokom »pravljичne starosti« ima v sodobni pedagogiki že svoje trdno mesto« (Šircelj idr., 1972, str. 45). Že desetletja nekatere šole in knjižnice uvajajo tak način dela v svoje načrtovanje, saj se je izkazalo kot zelo koristno. Različni avtorji menijo, da je pripovedovanje iz oči v oči najtesnejši stik med otrokom in pripovedovalcem. Pripovedovalec zgodbe je v tem načinu dela svoboden. Pripoveduje spontano, ustvarja dobro vzdušje, komunicira s publiko ter utrjuje medsebojno zaupanje in naklonjenost. Vse to otrokom omogoča, da so pozorni in skoncentrirani na poslušanje in so zmožni doživljanja pravljice (Šircelj idr., 1972).

Otrokov svet je pravljичen, kar pomeni, da svoje igrače ljubkuje, se pogovarja z njimi, jih tolaži in jim zaupa. Za otroka je vse resnično in vsaka neresnična stvar ima lahko za njega pomen (Zalokar Divjak, 2002). Ljuba Jenče v Zalokar Divjak, 2002 pravi, da moramo z otrokom biti iskreni, saj drugače ne more zrasti v zdravega odraslega človeka. Iskrenost pomeni, da ob pomoči pravljice otroku lahko priznamo težave sveta, vendar na način, da mu ponujamo pomoč in oporo, ki ga vodi skozi težave. » Kot je v pravljici, je tudi v življenju, če bo otrok znal slišati in prepoznati pomočnike, ki mu jih življenje prinaša na pot, bo med reševanjem neke naloge in iskanjem identitete zmogel najti ključ do lastne biti, ki je večna in lepa ...« (Ljuba Jenče v Zalokar Divjak, 2002, str. 42). Zgodba in pravljica sta otroku prirojeni potrebi in otroci jih imajo radi tudi v dramatizirani obliki. Dramatizacija zgodbe ali pravljice prav tako pozitivno vpliva na otrokov razvoj govornega izražanja (Korošec, Majaron, 2002). Ugotovimo, da je zelo pomembno, kako otrokom posredujemo pravljice in zgodbe, saj se tako prek likov naučijo soočati se s težavami in kasneje bodo enako naredili v svojih situacijah.

Otrok posluša zgodbo, ki mu jo odrasli pripoveduje in vsebino kasneje pozna ter mu ta služi kot tema za simbolno igro. Pri igri ponovno obnavlja vsebino zgodbe, ki mu je privlačnejša, in tisto vsebino, ki je še ni pripravljen sprejeti v celoti v realnosti. Otrok se prek igre vlog vživlja v različne karakterje in položaje likov (Zupančič in Marjanovič Umek, 2003 v Šinko, 2017).

Vzgojitelji v vrtcu najbolj oblikujejo spodbude za razvijanje pripovedovanja. Gre za to, da na tak način lahko dobro uresničujejo jezikovne cilje. Pripovedovanje je lahko zelo različno. Otroci lahko pripovedujejo zgodbe z lutkami, zgodbe lahko pripovedujejo ob slikanici, pripovedujejo lahko izmišljarije ali o dogodkih, ki so jih doživeli, ter skozi igro vlog/dramatizacijo/simbolno

igro, lahko deklamirajo, pojejo pesmi in še kaj. Pri vsaki obliki je v ospredju to, kako doživeto otrok izrazi povedano (Baloh, 2019).

»Otrok, ki je kot udeleženec vključen v pripovedovanje zgodbe z lutkami, hitro občuti olajšanje ter razvije razumevanje jezika, delovanja, čustvovanja in karakterizacije« (Champlin, 1998 v Šinko, 2017, str. 93). Pomeni, da se otrok dobro vživi v pripovedovanje, v karakter, ki ga zavzema. Občuti, kakšen je lik, kako se počuti, kako deluje, tudi sam ga hoče drugim predstaviti na taki način. Izraža se karakterju primerno tako, da spreminja glas in izbira prave besede.

2.6.3 Pozitiven vpliv pripovedovanja na otroka

Zgodbe, ki jih otrok posluša, morajo imeti vsebino. Če želi zgodba pritegniti otrokovo pozornost, mora v otroku zbuditi radovednost, obenem pa ga mora zabavati. Spodbujati mora tudi njegovo domišljijo ter se navezovati na razvijanje vseh delov njegove osebnosti. Zgodbe bogatijo otrokovo življenje (Bettelheim, 2014). Kadar pripovedovalec pripoveduje zgodbo doživeto in se vživi v lik iz zgodbe, otroke pritegne in jih dodatno spodbudi k poslušanju. Tako otroci še intenzivneje doživljajo zgodbo (Zipes, 2004).

Zgodbe in pravljice nosijo v sebi nekaj božanskega in otroke prepuščajo njihovi domišljiji. Za otroke so pravljice zelo prepričljive zato, ker so skladne z njihovim razvojem in doživljanjem sveta. Otrok čuti pravljico kot resnično in kot življenje, v katerem živi. Bettelheim (1999) pravi tudi, da pravljice izhajajo iz otroškega notranjega psihološkega in čustvenega stanja, zato jih tako radi poslušajo (Zalokar Divjak, 2002).

Sklepamo lahko, da če mi zgodbe in pravljice otrokom pripovedujemo, nas otroci opazujejo in še bolj doživljajo zgodbo in dogajanje. Lažje se poistovetijo z liki, razmišljajo in si domišljajo zgodbo. Zgodbo lahko povežejo s svojim življenjem in svojimi dejanskimi situacijami, ki jih lahko lažje predelajo takrat, ko spoznajo zgodbo s podobno tematiko.

Med pripovedovanjem se med otrokom in tistim, ki pripoveduje, v vrtcu je to vzgojitelj, vzpostavi stik in pripovedovalec lahko stopnjuje pripovedovanje ali preneha pripovedovati, otrok, ki je poslušalec, pa lahko s svojo mimiko nakaže zanimanje za pravljico. Pripovedovano pravljico otroci intenzivneje doživijo in tako jim dlje časa ostane v spominu (Zalokar Divjak, 2002, Champlin, 1998).

Pripovedovanje z lutkami pokriva več umetniških področij, in sicer literaturo in dramatizacijo. Pri dramatizaciji gre za to, da spreminjamo in sestavljamo besede v zgodbe, oživljamo nežive predmete ipd. Otroci so deležni veččutne izkušnje, ki pri njih pusti globok vtis (Šinko, 2017).

Avtorici Hunt in Renfro (1982) v Šinko (2017) navajata tri dejavnike, ki jih ponuja pripovedovanje z lutko. To so:

- obogatitev (Lutke so privlačne otrokom, zgodbe pa so tiste, na katere so otroci najbolj pozorni, obenem pa ta kombinacija obogati jezikovne izkušnje.),
- razlaga oz. pojasnitev (Zgodbe postanejo smiselne, ko otrok lahko poveže karakter z vidno podobo, v našem primeru z lutko, ki je lik iz zgodbe. Združeni so vizualni in zvočni elementi, ki otroku omogočajo popolno senzorično izkušnjo.) in
- dialog (Med otrokom in lutko se vzpostavi dialog.).

2.7 Povezava z drugimi kurikularnimi področji

Borota idr., 2006 pravijo, da lutke otrokom omogočajo veliko možnosti za doseg različnih vzgojno-izobraževalnih ciljev, povezanih z vsemi kurikularnimi področji. Spodbuja se kreativno mišljenje in izražanje, razvoj domišljije, razvoj spontanega besednega izražanja, spodbujanje govora, razvoj občutka za prostor in čas, razvoj otrokove samopodobe in samozvesti, sproščanje strahov ter frustracij na sprejemljiv način, razvoj fine motorike in še kaj. Ne moremo ločiti ciljev med seboj, saj z lutko vplivamo na čustveni, socialni in kognitivni razvoj otroka. Nekateri otroci imajo težave z verbalnim izražanjem in posledično z vključevanjem v skupino, zato neverbalno sporočanje z lutko in drugimi gledališkimi izraznimi sredstvi pomaga otroku pri komunikaciji, obenem pa vpliva na njegovo oblikovanje pozitivne samopodobe (Korošec in Majaron, 2002).

Lutkarstvo sestavljajo likovnost, glasba, gibanje in poezija, vse to pa zahteva spreminjaje in ustvarjanje nečesa novega. Ustvarjanje je potreba vsakega človeka in je tudi njegovo zadovoljstvo in sreča (Vogelnik, 2020). V vrtcu se dejavnosti in področja prepletejo med seboj in pri vsaki dejavnosti lahko zadovoljujemo cilje različnih področij. Otroci radi spoznavajo nove stvari, na nas, vzgojiteljih, pa je, da jim omogočamo srečevanje z novimi izzivi. Vzgojitelj je tudi tisti, ki naredi prvi korak k povezovanju med različnimi področji dejavnosti v vrtcu in tako zagotavlja otroku možnosti za celovit razvoj.

3 PROJEKTNO DELO

3.1 Projekt

Projekt je opisan kot »načrt za izdelavo nečesa«. Je torej uresničevanje zamisli, ki so usmerjene k doseganju zastavljenega cilja. Razčlenjeni morajo biti delni cilji in postopki izvedbe. Projekt se konča takrat, ko je cilj doseženi.

Projektno delo je metodični postopek in je način dela, ko se udeleženci učijo razmišljati ter obenem pridobivajo spretnosti, potrebne za takšno delo. Udeleženci razvijajo tudi različne strategije dela, svoje sposobnosti in spretnosti ter se učijo reševati težave, ki jim pridejo nasproti. Posameznik se osebno razvija med delom, obenem pa razvija komunikacijske sposobnosti in svoje sposobnosti za delo v skupini. Gre za izvajanje projekta od začetka do konca; na koncu sledi še evalvacija, kar pomeni, da se delo konča z končno analizo in oceno izvedbe in poteka projekta. Osnova projekta je učenje (Novak, Žužej, Zmaga Glogovec, 2009).

Avtorji Novak, H., Žužej, V. in Zmaga Glogovec, V. navajajo, da je projektno delo sestavljeno iz več komponent, te pa si sledijo po etapah. Prva komponenta je iniciativa z oblikovanjem projektne teme in končnega cilja, druga komponenta je izdelava idejne skice, kjer se razčlenijo dejavnosti in cilji, tretja komponenta pa je načrtovanje izvedbe projekta, aktivnosti, s katerimi bomo uresnili zadane cilje. Pod četrto komponenta spada izvajanje načrta. Nato sledita peta komponenta, tj. predstavitev dosežkov, in zadnja, šesta komponenta, tj. evalvacija, ko evalviramo dejavnosti in ovrednotimo cilje (Novak, Žužej, Zmaga Glogovec, 2009).

4 PRAKTIČNI DEL

4.1 Namen projekta

Namen diplomske naloge in projekta je prek metode pripovedovanja z lutko otroke seznaniti z različnimi vrstami lutk. Lutke bomo vpeljevali med otroke prek pravljič, ki jih bomo pripovedovali ob pomoči lutk. Uporabili bomo različne lutkovne tehnike, od lutk pa prstne lutke, mimične lutke, lutke na palici in senčne lutke. Otrokom bomo predstavili namen le-teh in kakšno vrednost imajo. Izbrali smo si različne teme, in sicer: travnik, promet, čustva in pomoč, solidarnost. Prek pravljič bomo z otroki obdelali več različnih tem, obenem pa spoznali različne lutke. Za otroke bomo pripravili tudi različne dejavnosti, pri katerih bodo otroci

uporabljali svoje izdelane lutke in z njimi igrali ter dejavnosti, pri katerih se bodo otroci seznanili z improvizacijo, obenem pa bomo spodbujali domišljijo otrok, razvoj govora in širjenje besednega zaklada. Otroci bodo spoznali lutkovno-gledališko vzgojo na njim prilagojen in igriv način.

4.2 Cilji projekta

Cilji projekta so:

- vpeljevanje lutk in lutkovno-gledališke vzgoje v skupino,
- razvijanje izražanja in komuniciranja z lutko,
- spodbujanje radovednosti in veselja do uporabe lutk,
- seznanjanje otrok z različnimi lutkovnimi tehnikami prek pripovedovanja pravljic z lutkami,
- spoznavanje značilnosti posameznih lutk,
- izdelovanje lutk z otroki na temo pravljic,
- spoznavanje pesmi prek pripovedovanja z lutko,
- sodelovanje v improviziranih dejavnostih,
- spoznavanje novih stvari ob pomoči lutke,
- spoznavanje in ustvarjanje lutkovnega kotička.

4.3 Metodološka opredelitev

Uporabili smo metodo praktičnega dela na podlagi projektnega dela, saj smo prek načrtovanih dejavnosti in praktične izvedbe z otroki, le-te seznanjali z različnimi vrstami lutk.

4.4 Pobuda za izvajanje projekta

Pobudo za izvajanje projekta smo dali mi, saj smo v vrtcu opazili, da ni veliko vpeljevanja lutk v vsakdanje delo. Želeli smo, da prek projekta otrokom predstavimo različne vrste lutk na njim zanimiv način ter obenem vpeljemo različne lutke v igro otrok. Ideje o projektu smo si zapisali in jih odnesli mentorici za diplomsko delo ter mentorici, pri kateri smo opravljali praktično usposabljanje. Obema je bila ideja všeč, zato smo se odločili, da projekt uresničimo.

4.5 Udeleženci v projektu

V projekt smo vključili otroke iz vrtca Ormož, enota Velika Nedelja. Skupino obiskuje 17 otrok, dečkov je 11 in deklic je 6. Otroci so stari od 4 do 5 let. V projekt so bili vključeni vsi otroci iz skupine.

Otroci so nagajivi in razigrani, obenem pa radovedni, kar pomeni, da radi spoznavajo in se srečujejo z novimi, nepoznanimi stvarmi. Lutko so otroci sicer že videli, vendar je vpeljevanja lutk, srečevanja z njimi in rokovanja z njimi s strani otrok premalo. Zato smo želeli izvesti ta projekt.

4.6 Načrtovanje projekta

Projekt smo izvedli v vrtcu Ormož, enota Velika Nedelja. Izvedli smo ga v okviru praktičnega usposabljanja v maju, trajal je mesec dni.

4.7 Priprave

4.7.1 Priprava za 1. teden

DATUM: 2. 5. 2022–6. 5. 2022

PODROČJE: Lutkovno-gledališka vzgoja

TEMA: Prstne lutke in prijateljstvo

GLOBALNI CILJI:

- doživljanje, spoznavanje in uživanje v umetnosti,
- razvijanje umetniške predstavljalnosti,
- razvijanje ustvarjalnosti,
- spoznavanje svetlobe,
- spodbujanje različnih pristopov k spoznavanju narave.

METODE: pripovedovanja, poslušanja, igre, izdelave lutk, pogovora, demonstracije

OBLIKE: skupna, individualna

PROSTOR: igralnica

KORELACIJE: umetnost, jezik, narava

1. dan

Dejavnost: Pripovedovanje s prstnimi lutkami, Sonce potrebuje pomoč (Kraljič Helena)

- Spoznavanje lastnosti prstnih lutk.
- Izdelava prstne lutke.

Cilji:

Otrok

- spozna novo zgodbo o prijateljih, ki hočejo pomagati utapljačemu soncu,
- se seznani z novo lutkovno tehniko prstnih lutk,
- spozna značilnosti in lastnosti prstnih lutk,
- pridobi spretnosti za izdelavo prstnih lutk,
- predstavi svojo lutko in jo animira,
- sodeluje v pogovoru.

Literatura: Kraljič, H. (2018). *Sonce potrebuje pomoč*. Morfemplus.

Materiali: filc, škarje, lepilo, majhni gumbi, črni flomaster

Metodični postopek:

UVOD

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj otrokom s pomočjo prstnih lutk pripoveduje zgodbo Sonce potrebuje pomoč avtorice Helene Kraljič. Po pripovedovanju z otroki ponovi zgodbo – kaj se je dogajalo, kdo je nastopal ipd. Po pogovoru o zgodbi temo napelje na dogodek, ko se je sonce utapljalo v vodi. Otroke povpraša, kaj se je dejansko zgodilo, zakaj so prijatelji mislili, da se sonce utaplja ipd. Potem vzgojitelj pove, da so sonce na gladini vode videli zato, ker nastane odsev. Pove, da ko je gladina vode mirna, se svetlobni žarki odbijejo v naše oči in takrat vidimo jasno sliko okolice v gladini vode. Če voda ni mirna, se svetlobni žarki odbijajo v različne smeri in zato ne moremo videti jasne slike okolice.

Potem vzgojitelj predstavi svoje izdelane prstne lutke in značilnosti. Pove, kako so lutke izdelane, iz kakšnega materiala so, kako jih uporabljamo in kako vodimo ter animiramo prstne lutke.

Aktivnost otrok: Otroci pozorno poslušajo in opazujejo pripovedovanje vzgojitelja. Ko vzgojitelj vodi pogovor, otroci poslušajo in sodelujejo.

POTEK DELA

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj pripravi prostor za izdelovanje lutk. Na mize pripravi materiale in otrokom pove navodila, kako si bodo danes izdelali svoje prstne lutke na temo današnje zgodbe. Pripravljene ima tudi šablone, ki jih otroci obrišejo, da lahko izrežejo obliko prstne lutke, ki jo potem sami dodelajo. Vzgojitelj z lepilom zalepi dva dela vsakemu otroku, da si otrok lahko lutko, ki si jo bo izdelal, natakne na prst; potem otrok sam nadaljuje izdelavo.

Aktivnost otrok: Otroci obrišejo šablono in izrežejo obliko lutke ter sami ustvarijo videz celotne lutke.

ZAKLJUČEK

Vloga vzgojitelja: Po končani dejavnosti vzgojitelj skupaj z otroki pospravi mize in igralnico. Otroke povabi, da se zberejo v krogu, kjer vsak izmed otrok predstavi svojo lutko in zaigra z njo.

Aktivnost otrok: Otroci pomagajo pri pospravljanju igralnice in v krogu predstavijo svojo prstno lutko, koga in zakaj so izdelali, ter na koncu zaigrajo z njo.

Evalvacija

V okviru uvodne motivacije smo v igralnico prinesli škatlo. Otroke smo povprašali, kaj mislijo, da se skriva v škatli. Odgovarjali so, da igrače, plišaste živali in knjiga. Nato smo pokazali knjigo in otrokom povedali, da jim bomo danes zgodbo pripovedovali na prav poseben način. Otroke smo spodbudili, da dobro poslušajo in opazujejo.

Najprej smo si pripravili sceno in nato začeli pripovedovanje z lutkami. Pripovedovali smo tako, da smo uporabili prstne lutke, ki smo jih animirali tako, da smo vsaki lutki nadeli svoj glas. Glas smo spreminjali glede na vloge lutk, ki so se pogovarjale v dvosmerni komunikaciji, obenem

pa smo ohranjali svoj glas, kadar smo pripovedovali dogajanje v zgodbi. Med pripovedovanjem smo bili pozorni na reakcije otrok, obenem pa smo spremljali igro lutk. Ko smo končali zgodbo, smo z otroki obnovili, kdo je nastopal v zgodbi in kaj se je zgodilo, ter obnovili zgodbo od začetka. Nato smo otroke vprašali, kaj sploh imamo in s čim smo jim predstavili zgodbo. Odgovarjali so, da so to živali, poimenovali so živali, le en deček je rekel, da je to lutka. Nato smo predstavili svoje lutke. Povedali smo, iz česa so izdelane, kako jih uporabljamo, kako jih vodimo in kako jih animiramo.

Otroke smo povabili k mizam, kjer smo že imeli pripravljene materiale. Najprej smo vsem otrokom podali navodila, kaj si lahko izdelamo in kako bomo to naredili. Otroci so dobili dve šabloni, ki so si jih najprej morali obrisati na trši papir in izrezati, šele nato so na filc obrisali dva dela. Vsak otrok si je obrisal šablono ter jo iz filca s škarjami poskušal izrezati. Kar nekaj otrok je pri rezanju imelo težave, zato so potrebovali pomoč vzgojiteljice. Nato so si otroci izbrali dva gumba za oči, ki sem ju zalepila; z lepilom sem tudi zalepila oba dela lutke. S flomastrom so lahko narisali še usta, nos, roke, noge ipd.

Po končani izdelavi smo otroke posedli v krog. Povedali smo, da se bo zdaj vsaka lutka predstavila; pove lahko, kaj rada počne, in pokaže en gib, ki ga druge lutke ponovijo za njo. Z našo izdelano lutko bobra smo otrokom demonstrirali, kaj počnemo. Otroci so razumeli navodila in so zelo dobro predstavili svoje lutke in pokazali inovativen gib lutke. Vsak otrok je opazoval svojo lutko, ko je prišel na vrsto, in je opazoval otroke, ko je govoril, kako je lutki ime. Po predstavitvi lutk smo otroke razdelili v dve skupini. Prva skupina so bili igralci in druga gledalci v gledališču. Ustvarili smo inovativen oder tako, da smo prek mize pognili odejo, na kateri so igralci igrali. Še prej smo z otroki obnovili, kako se gledalci v gledališču obnašajo. Otrokom je bila ta igra zelo všeč, saj so dobro improvizirali in igrali z lutkami. Lutke so se pogovarjale, lovile, igrale z žogo na igrišču, jedle itd. Skupine sem večkrat zamenjala, saj so bili otroci navdušeni in motivirani za delo.

Zastavljene cilje dejavnosti smo uresničili, saj so otroci prek našega pripovedovanja s prstnimi lutkami spoznali to tehniko in se obenem tudi sami preizkusili v izdelovanju in animiranju prstnih lutk.

Slika 7: Pripovedovanje s prstnimi lutkami

Slika 8: Izdelava prstnih lutk

Slika 9: Igra s prstnimi lutkami

2. dan

Dejavnost: Igra s predmeti

Cilji:

Otrok

- uporablja predmet in ga animira,
- razvija domišljijo,

- uživa v ustvarjanju in prosti improvizaciji.

Materiali: predmeti iz igralnice

Metodični postopek

UVOD

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj otrokom naroči, naj si vsak izmed otrok iz igralnice vzame en predmet in ga prinese k mizi. Vzame lahko karkoli želi, lahko je igrača, barvica, kozarec ipd. Nato pove, da se bodo zdaj šli igrice, pri kateri se bodo predmeti med seboj predstavili in povedali, kdo so in od kje prihajajo. Ko to storimo, otrokom pustimo nekaj minut svobodne igre.

Aktivnost otrok: Otroci si poiščejo predmet in z njim zaigrajo.

POTEK DELA

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj otroke razdeli v dve skupini in vsaki skupini naroči, da mora pripraviti kratko predstavo z vsemi predmeti, ki jih imajo otroci v skupini. Ko bodo pripravili svoje improvizirane predstave, bodo otroci v dveh skupinah: v eni bodo gledalci in v drugi igralci. Vzgojitelj lahko da pobudo za temo predstave in pomaga pri načrtovanju predstave.

Aktivnost otrok: Otroci sodelujejo v skupini in s skupnimi močmi pripravijo kratko predstavo za prijatelje.

ZAKLJUČEK

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj zbere otroke na tleh v krogu in uporabi svojo lutko, da pozove otroke in lutke, da povedo, kaj jim je bilo danes najbolj všeč. Pusti, da se še lutke med seboj pogovorijo o predstavah.

Aktivnost otrok: Otroci sodelujejo v pogovoru in igrajo s svojimi lutkami.

Evalvacija

Najprej smo otroke zbrali pri mizi. Povedali smo, naj si zdaj vsak iz igralnice izbere en predmet in ga prinese k mizi. Najprej so si otroci v večini vsi vzeli flomastre in kozarčke, zato smo

ponovili navodilo in rekli, naj si zdaj vzamejo, karkoli želijo; nato so otroci prinesli različne predmete. Povedali smo, da bodo naši predmeti zdaj zaživel in postali lutke. Najprej so otroci predstavili svojo lutko in nato smo jim pustili nekaj minut svobodne improvizacije. Med svobodno improvizacijo so se otroci čisto vživeli v vlogo lutke, saj so svoje lutke opazovali, kadar so z njimi govorili, otroci so si med seboj pripovedovali različne stvari. Nekateri so rabili več časa, da so se domislili stvari, ki so jo pripovedovali, nekateri manj. Nato smo otroke razdelili v dve skupini. Z eno skupino smo pripravili kratko improvizirano predstavo, druga skupina so bili gledalci. Prva skupina je improvizirala tako, da so se naše lutke igrale, kopale in metale žogo v koš. Nekateri otroci v skupini so bili zelo zavzeti za igro, nekateri pa se niso najbolj znali vživeti v vlogo lutke. Druga skupina je tudi zelo dobro improvizirala predstavo za prijatelje: lutke so se igrale, jedle, spale in se kotalile po travi. Otroci so znali izraziti želje in vedenje lutk na zelo dober način. Nato sta se skupini ponovno zamenjali, zamenjali so tudi predmete in se vživeli v drugo vlogo lutke. Otroci so bili zelo navdušeni nad igro in obenem so ob igri in oživljanju predmetov izražali veliko zadovoljstva. Po koncu predstav smo otroke spodbudili, da se še vsi skupaj igrajo z lutkami. Ta del je bil otrokom zelo všeč, saj so vsi otroci sodelovali in se vživljali v igro.

Zastavljene cilje smo uresničili tako, da so se otroci preizkusili pri oživljanju različnih predmetov iz igralnice, ki so si jih sami izbrali. Svojim prijateljem so predstavili različne domišljajske predstave in se vživeli v vlogo igralca in gledalca.

Slika 10: Izbira predmetov za igro

Slika 11: Igra s predmeti

3. dan

Dejavnost: Igra s prsti

Cilji:

Otrok

- sodeluje v igri,
- se vživi v domišljjsko igro,
- si pridobi spretnosti animiranja in oživljanja predmetov,
- se sprosti in pomiri,
- postane aktiven in se giblje.

Sredstva: barvni flomastri

Metodični postopek:

UVOD

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj povabi otroke v krog in vsakemu dodeli flomaster. Otrokom pove, da si vsi nosimo s seboj lutko, ampak jo moramo najti. Otroke spodbudi, naj razmislijo, kako lahko s seboj nosimo lutko in kako bi jo mogoče lahko ustvarili. Pove navodilo, da si zdaj otroci na kazalec narišejo obraz, oči, nos, usta, lahko tudi obrvi, ušesa, kar želijo. Pove, da so si zdaj ustvarili svojo lastno lutko.

Aktivnost otrok: Otroci razmišljajo o tem, kako lahko s seboj nosimo lutko, in si jo kasneje ustvarijo s flomastrom.

POTEK DELA

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj najprej v igralnici naredi prostor, potem otroke nagovori, da predstavijo svoje lutke vsem drugim otrokom. Nato odpre vrata in pove, da je zdaj v igralnico spustil čarobni veter. Veter usmerja in daje naloge prstkom oz. lutkam in le-ti morajo tako delati. Vzgojitelj vodi igro tako, da je v vlogi čarobnega vetra, ki otrokom oz. lutkam naroča, kaj morajo početi. Začne se tako, da lutka pozdravi sosednji prstek, nato vse prste na eni roki, potem čisto vse prste, lutka se zavrti s celotnim telesom, lutka dvigne levo roko, dvigne desno roko, dvigne obe nogi, teče v krog, se zakotali ipd. Vzgojitelj si izmišlja naloge lutk.

Aktivnost otrok: Otroci poslušajo navodila vzgojitelja in sodelujejo v igri.

ZAKLJUČEK

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj otrokom naroči, da se uležejo na tla in da zaprejo oči. Pove, da naj zdaj samo poslušajo in se poskušajo umiriti. Vzgojitelj pripoveduje: *»Predstavljamo si, da smo velik oblak. Oblak je puhast in zelo diši. Smo nad vrtcem in opazujemo otroke, naše prijatelje, ki se igrajo zunaj na igralih – kako so veseli. Po nebu odhitimo proti domu. Opazujemo našo hišo. Ker sonce zelo pripeka in ker je zelo vroče, se odpravimo proti morju. Po nebu se sprehajamo med drugimi oblaki, mimo nas letajo ptice, ki zelo lepo žvrgolijo. Tudi metulje vidimo in čebele. Sprehajamo se prek dolin in gora, mimo velikih stolpnih in dolgih cest ter slišimo glasen hrup prometa. Slišimo avtomobile, tovornjake, vlake in še malo, pa bomo slišali zvok morja. Bližamo se morju in že vohamo drugačen zrak. Čuti se drugačen zrak, topel zrak in vonj po morju, po slani vodi. In že smo ob morju. Opazujemo morje in poslušamo zvok valov, š-š-š-š. Odpočijemo si in uživamo v razgledu. Začelo se je daniti in brž odhitimo proti domu. Že smo nad vrtcem in se zbudimo.«*

Aktivnost otrok: Otroci se uležejo na tla, poslušajo pripovedovanje vzgojitelja in se umirijo ter sprostijo.

Evalvacija

Najprej smo otroke zbrali na tleh in jih pozdravili. Otrokom smo povedali, da vsi nosimo s seboj svojo lutko in da jo moramo najti. Otroci so iskali na sebi lutko in povedali, da si lahko slečemo nogavico in si jo damo na roko, lahko s prstki govorimo in s copatkom igramo. Nato smo povedali, da bo danes naša lutka naš prstek, kazalec. Povedali smo, da bomo uporabili flomaster, da bomo naši lutki narisali obraz. Nato smo otrokom razdelili flomastre in otroci so si narisali na prstke oči, usta in nos. Potem smo s svojo lutko otroke pozdravili in jih nagovorili, da se zdaj usedemo v krog in da bomo predstavili naše lutke. Otrokom je bilo zelo zanimivo predstavljati lutke prstkov in nekateri so pri predstavljanju svoje lutke uporabljali različne glasove. Nato smo otroke vprašali, ali bi se lutke igrale neko igrico, in vsi so bili za. Zatem smo šli do vrat in jih na široko odprli in povabili čaroben veter v našo igralnico. Povedali smo navodila, da je zdaj prišel čaroben veter, ki bo lutkam naročal, kaj naj lutke počnejo. Lutke so se pripravile in čaroben veter je usmerjal delo otrok. Otroci so bili navdušeni nad igro in vsi so

sodelovali in se vživeli v nalogo lutke. Ob koncu igre smo čaroben veter spustili nazaj skozi vrata in otroci so se poslovili od njega. Potem smo otroke povabili, da se uležejo na tla in zaprejo oči, govorili smo jim, kaj naj si predstavljajo. Otroci so se umirili in na koncu so povedali, kako lepo jim je bilo, ko so si predstavljali, da so oblak.

Cilji so doseženi, saj so otroci našli svojo lutko, ji narisali obraz in jo oživeli. Vživeli so se v domišljjsko igro, se igrali s čarobnim vetrom ter se prosto in ustvarjalno gibali, pri čemer so uživali in se sprostiti.

Slika 12: Iskanje lutke na svojem telesu

Slika 13: Narisan obraz prstne lutke

Slika 14: Lutke se igrajo s čarobnim vetrom

4.7.2 Priprava za 2. teden

DATUM: 9. 5. 2022–13. 5. 2022

PODROČJE: Lutkovno-gledališka vzgoja

TEMA: Mimične lutke in promet

GLOBALNI CILJI:

- doživljanje, spoznavanje in uživanje v umetnosti,
- razvijanje umetniške predstavljalnosti,
- razvijanje ustvarjalnosti,
- spoznavanje širšega okolja,
- seznanjanje z varnim načinom življenja.

METODE: pripovedovanja, poslušanja, igre, izdelave lutk, pogovora, demonstracije

OBLIKE: individualna, skupna

PROSTOR: igralnica

KORELACIJE: umetnost, jezik, družba

1. dan

Dejavnost: Pripovedovanje z mimično lutko, Promet

- Spoznavanje lastnosti mimičnih lutk.
- Izdelava namizne lutke.

Cilji:

Otrok

- spozna novo pesem Promet prek pripovedovanja z lutko,
- se seznani z novo lutkovno tehniko mimičnih lutk,
- spozna značilnosti in lastnosti mimičnih lutk,
- si pridobiva spretnosti za izdelavo svoje namizne lutke,
- se uri ob animiranju lutke,
- se uči pripovedovanja s pomočjo lutke,
- sodeluje v pogovoru.

Literatura: Promet, OŠ Zadobrova (dostopno na spletnem naslovu: <https://www.vrtecbambi.si/2018/06/07/pesem-promet/>)

Materiali: nogavice, filc, škarje, lepilo, gumbi

Metodični postopek:

UVOD

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj s pomočjo mimične lutke otrokom deklamira pesem Promet. Otroke povpraša o tem, kaj so slišali, in nato pesem še enkrat ponovi. Nato se z otroki pogovori, o čem pesem govori, temo pogovora spelje na promet. Povpraša, kako se otroci vedejo v prometu.

Nato vzgojitelj predstavi svojo mimično lutko. Pove, iz česa in kako je narejena, kakšne so še druge lutke in kako takšno lutko animiramo in vodimo.

Aktivnost otrok: Otroci poslušajo in sodelujejo v pogovoru z vzgojiteljem ter postavljajo vprašanja.

POTEK DELA

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj pripravi prostor, mize in materiale za izdelavo lutk. Otrokom pove navodila, kaj bodo počeli. Pove, da si bodo danes izdelali namizno lutko. Lutka je lahko karkoli, kar zasledimo v prometu, lahko je figura človeka, avtomobila, tovornjaka ali kolesarja ipd.

Aktivnost otrok: Otrok posluša navodila in si sam izdelava namizno lutko po želji, če potrebuje pomoč, prosi vzgojitelja.

ZAKLJUČEK

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj ob pomoči otrok pospravi mize in zbere otroke v krogu. Pove, da bodo zdaj vsi predstavili svoje namizne lutke. Ko se vse lutke predstavijo, vzgojitelj reče, da bodo zdaj odigrali en prizor iz prometa.

Aktivnost otrok: Otroci so zbrani v krogu in predstavijo svoje namizne lutke, koga so izdelali in zakaj, nato izberejo ime in zaigrajo.

Evalvacija

Najprej smo otroke povabili v krog na tleh. Povedali smo, da imamo za njih pripravljeno prav posebno dejavnost. Povedali smo, da smo danes s seboj pripeljali mimično lutko, policistko Mico Nogavico. Otroke je lutka pozdravila in se začela z njimi pogovarjati. Lutka je povedala, da je na poti do vrtca naletela na velik zastoj na cesti, da so se mimo nje vozili tudi tovornjaki, prečkala je železnico in na nebu je videla helikopter. Povedala je, da ima zdaj za otroke pripravljeno pesmico, ki jim jo bo deklamirala. Lutka je nato pripovedovala pesem otrokom in otroci so z velikim zadovoljstvom poslušali. Pripovedovali smo tako, da smo ves čas opazovali lutko, ki smo jo animirali, obenem pa smo spremljali reakcije otrok. Lutka je pripovedovala pesem počasi, jasno in dovolj glasno. Pozorni smo bili na besedilo in način govora, kako smo pesem otrokom posredovali. Po pripovedovanju je lutka vodila pogovor, o čem govori pesem, kaj vse vidimo v prometu, če so se otroci že kdaj sami udeleževali v prometu in še kaj. Potem smo otroke spodbudili, da bo lutka Mica Nogavica ponovno deklamirala pesmico in da naj otroci ponavljajo za njo. Otroci so ponavljali za lutko in se obenem veselili. Potem se je lutka poslovila od otrok in povedala, da bo zdaj vzgojiteljica prevzela njeno vlogo in povedala nadaljnja navodila. Otrokom smo predstavili svojo mimično lutko in povedali, kako smo jo izdelali, kako jo vodimo in zakaj se imenuje mimična lutka, otroci pa so z zanimanjem poslušali. Povedali smo tudi, da si bomo zdaj izdelali namizno lutko, ki bo vozilo. Otroke smo povabili k že pripravljenim mizam in povedali, kaj bodo pri kateri mizi počeli. Pripravljene smo imeli materiale (tempera barve, čopiči, jajčne škatle) in naloga otrok je bila, da so škatle pobarvali in jih dali sušiti. Ko se posušijo, pa jih dokončamo tako, da avtomobilom in tovornjakom ter vlakom dodamo kolesa iz zamaškov. Otroci so uživali ob barvanju in ustvarjanju vozil, nekateri so jih pobarvali več, saj so si želeli izdelati več različnih lutk. Ko so se lutke posušile, smo dodali kolesa in ustvarili smo si svoje namizne lutke. Otroci so se z njimi najprej igrali po tleh, potem na mizi in igra jim je bila zelo všeč, saj niso potrebovali ničesar drugega.

Otroci so prek našega pripovedovanja z mimično lutko Mico Nogavico spoznali lutkovno tehniko mimičnih lutk, spoznali novo deklamacijo in se preizkusili v izdelavi svoje lutke. Otroci so si izdelali namizne lutke vozil in se ob igri z njimi naučili pravila v prometu.

Slika 15: Pripovedovanje z mimično lutko Mico Nogavico

Slika 16: Izdelovanje namiznih lutk – vozila

Slika 17: Namizne lutke

2. dan

Dejavnost: Izdelava podlage za igro z namiznimi lutkami za promet in improvizirana igra

Cilji:

Otrok

- spoznava prometne znake in njihov pomen,
- si izdelava svojo cesto in prometne znake,
- pri igri upošteva pomen prometnih znakov,
- pri igri uporablja že izdelane namizne lutke,
- namizne lutke oživi in z njimi igra različne prizore iz prometa,

- za igro uporabi več različnih namiznih lutk,
- razvija spretnosti improvizacije ob igri.

Materiali: daljši papir, barvice, flomastri

Metodični postopek:

UVOD

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj s pomočjo lutke ponovno deklamira pesem Promet. Pove, da bodo danes obravnavali prometne znake in da si bodo izdelali svojo cesto in prometne znake, s katerimi se bodo lahko igrali. Vzgojitelj z otroki opredeli prometne znake (Priloga A), pove, kakšne oblike so in kaj pomenijo.

Aktivnost otrok: Otroci poslušajo in sodelujejo v pogovoru. Poimenujejo prometne znake in se naučijo, kaj kateri pomeni.

POTEK DELA

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj pove navodila, da si bodo naredili svojo okolico s cestami in prometnimi znaki. Otrokom na tla zalepimo dolg in širok list papirja, zraven položimo barvice in flomastre ter nato otrokom povemo navodila, da tukaj narišejo podlago za svojo cesto (narišejo cesto, križišče, prehod za pešce, krožišče, pločnik, hiše ipd.).

Aktivnost otrok: Otroci na papir narišejo cesto, pristajališče za helikopter, prehod za pešce, hiše, drevesa, okolico ipd.

ZAKLJUČEK

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj ob pomoči otrok pospravi igralnico ter pove, da naj se vsi usedejo na tla. Nato si skupaj ogledajo izdelke. Vzgojitelj pove, naj si zdaj vzamejo svoje namizne lutke in se z njimi igrajo na izdelani podlagi.

Aktivnost otrok: Otroci si ogledajo izdelke ter se z namiznimi lutkami igrajo na podlagi in uprizarjajo prizore iz prometa.

Evalvacija

Najprej smo otroke povabili v krog; prišla jih je pozdravit mimična lutka, policistka Mica Nogavica. Z otroki je ponovila pesem o prometu, potem pa smo nadaljevanje prevzeli mi. Otroke smo povprašali, ali so udeleženci v prometu ter na kakšen način in kako se vedejo v prometu ob spremstvu staršev. Nato smo povedali, da bomo zdaj obnovili prometne znake. Pokazali smo prometne znake, jih skupaj poimenovali in povedali, kakšen je njihov pomen. Z otroki smo se pogovorili tudi, kje lahko prometne znake vidimo. Uporabili smo tudi lesene prometne znake, da so si otroci lažje predstavljali znak. Otroke smo razdelili v dve skupini. Naloga ene skupine je bila, da s flomastri na velik list papirja nariše cesto, železnico, pristajališče za helikopter, pločnik ipd. in to kasneje uporabi kot podlago za igro z namiznimi lutkami vozil. Naloga druge skupine pa je bila, da sestavijo cesto iz lesenih delov ceste in železnico iz tračnic, postavijo prometne znake in okolico ter za igro uporabijo namizne lutke ali lesena vozila. Otroci v obeh skupinah so bili nad delom navdušeni, saj so se zelo vživeli v nalogo, tako da jim je bila gradnja ceste oz. risanje ceste velik izziv. Otroke smo pustili, da se prosto igrajo z namiznimi lutkami in igračkami, in videlo se je, da so otroci motivirani za igro. Namizne lutke so jim bile zelo všeč in uporabljali so jih ves čas. Kasneje smo skupini zamenjali, da so vsi otroci lahko počeli obe dejavnosti. Podlago ceste smo pustili na tleh ves teden in otrokom je bila ves čas aktualna, saj so se tudi ob prosti igri igrali na podlagi z namiznimi lutkami vozil ter z različnimi igračkami.

Otroci so spoznali prometne znake in njihov pomen ter novo znanje uporabili v igri z namiznimi lutkami in izdelano podlago ter leseno cesto in železnico, pri čimer so bili vsi zastavljeni cilji doseženi.

Slika 18: Izdelovanje podlage za igro z namiznimi lutkami

Slika 19: Igra z leseno cesto in železnico ter izdelanimi lutkami

Slika 20: Igra z namiznimi lutkami na podlagi

3. dan

Dejavnost: Igra semafor na podlagi glasbe

Cilji:

Otrok

- spozna novo pesem Semafor,
- se gibalno in plesno izraža,
- spozna načine vživljanja v različne vloge,
- se uri v improvizaciji ob igranju.

Sredstva: računalnik

Vir: Grega Sulejmanovič – Semafor, dostopno na spletnem naslovu <https://www.youtube.com/watch?v=eYXPgP6Xh5U>

Metodični postopek:

UVOD

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj uporabi svojo mimično lutko, da otroke pozdravi in nagovori. Povpraša, kaj so počeli te dni, in pove, da bodo danes spoznali novo pesem Semafor.

Aktivnost otrok: Otroci sodelujejo v pogovoru, lutki povedo, kaj so počeli te dni.

POTEK DELA

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj pripravi igralnico, otroke zbere skupaj in najprej samo predvaja pesem Semafor, otrokom pa naroči, naj zaprejo oči in poslušajo. Po poslušanju otroke nagovori mimična lutka in pove, da se bodo zdaj igrali prav posebno igro. Vzgojitelj otroke razdeli na pešce, na tiste, ki bodo predstavljali semafor, na tiste, ki bodo rumena, tiste, ki bodo zelena, in tiste, ki bodo rdeča luč. Imamo 5 skupin. Nato pove, naj si zdaj predstavljamo, da smo ta oseba ali predmet, poslušamo navodila in storimo tako, kot nam je naloženo (Priloga B).

Aktivnost otrok: Otroci poslušajo pesem in kasneje poslušajo navodila ter sodelujejo v improvizirani igri.

ZAKLJUČEK

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj otrokom poda primere vedenja v prometu, ki jih morajo otroci zaigrati. Otroke razdeli v tri skupine in vsaka skupina zaigra določen primer: prečkanje ceste, vožnja z kolesom, sprehajanje po cesti, kjer ni pločnika.

Aktivnost otrok: Otroci poljubno in improvizirano zaigrajo primere.

Evalvacija

Otroke smo povabili v telovadnico in uporabili mimično lutko policistko Mico Nogavico, da smo pritegnili pozornost otrok. Mica Nogavica je otroke pozdravila in povedala, da bodo zdaj poslušali pesmico. Otroci so se ulegli na tla in zaprli oči ter najprej poslušali pesem. Ko je bilo pesmi konec, smo se z otroki pogovorili, o čem pesem govori, kdo nastopa in kaj vse vidimo v prometu. Nato smo otroke razdelili v dve skupini: ena skupina so bili pešci, druga skupina so bili semaforji. Povedali smo navodila, da se zdaj vživimo v vlogo pešcev oz. semaforjev in da najprej ponavljajo gibe za nami. Pogovarjali smo se tudi, kaj bi lahko delali v določeni vlogi. Predvajali smo glasbo in otroci so ponavljali za nami in se vživeli v vlogo pešcev in semaforjev. Otroci so na podlagi glasbe hitro slišali, kdaj so na vrsti. Skupine smo tudi zamenjali in kasneje izvedli igro tako, da smo otroke ponovno razdelili v dve skupini. Naloga otrok je bila, da improvizirajo obnašanje in gibe določenega lika. Otroci so se vživeli v vloge in zelo zabavno jim je bilo improvizirati na glasbo. Ponazarjali so hojo po pločniku, prijatelja, ki gresta skupaj na sprehod, mamico in hčerko na poti v vrtec, policista pred semaforjem in še kaj. Otrokom je bila dejavnost vidno všeč, saj so se zelo dobro vživeli v igro vlog.

Otroci so skozi igro semaforja spoznali pesem Semafor, se gibalno in ustvarjalno izražali ter se vživljali v različne vloge in s tem dosegli vse zastavljene cilje.

Slika 21: Igra semaforja

4.7.3 Priprava za 3. teden

DATUM: 16. 5. 2022–20. 5. 2022

PODROČJE: Lutkovno-gledališka vzgoja

TEMA: Senčne lutke in travnik

GLOBALNI CILJI:

- doživljanje, spoznavanje in uživanje v umetnosti,
- razvijanje umetniške predstavljalnosti,
- razvijanje ustvarjalnosti,
- doživljanje žive narave v njeni raznolikosti, povezanosti in stalnem spreminjanju.

METODE: pripovedovanja, poslušanja, igre, izdelave lutk, pogovora

OBLIKE: skupna, individualna

PROSTOR: igralnica, travnik v bližnji okolici

KORELACIJE: umetnost, jezik, narava

1. dan

Dejavnost: Pripovedovanje s senčnimi lutkami, Rumeno čudo (Renate Schupp)

- Spoznavanje lastnosti senčnih lutk.
- Izdelava senčne lutke.

Cilji:

Otrok

- spozna novo zgodbo o regratovi lučki,
- se seznani z novo lutkovno tehniko senčnih lutk,
- spozna značilnosti in lastnosti senčnih lutk,
- spoznava sence, ki jih ustvarimo s pomočjo prstov,
- spozna tehniko izdelave senčne lutke,
- spozna igro z lutko za paravanom,
- lutko animira in z njo igra,
- spozna načine vživljanja v različne vloge,
- sodeluje v pogovoru.

Literatura: Schupp, R. (1996). *Rumeno čudo*. Epta.

Materiali: črni papir ali prozoren papir, lesene palice, lepilo

Metodični postopek:

UVOD

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj otrokom s pomočjo senčnih lutk pripoveduje zgodbo Rumeno čudo avtorice Renate Schupp. Po pripovedovanju se z otroki pogovori, o čem govori zgodba, kaj se je zgodilo, kdo je nastopal. Po pogovoru o zgodbi vzgojitelj otrokom predstavi svoje izdelane senčne lutke in značilnosti le-teh. Pove, kako je lutka sestavljena, iz kakšnega materiala je izdelana, na kakšen način, kakšne so lahko še druge lutke in kako takšno lutko animiramo in vodimo.

Aktivnost otrok: Otroci pozorno poslušajo in opazujejo dogajanje. Ko vzgojitelj vodi pogovor o zgodbi, sodelujejo; pri predstavitvi lutk otroci poslušajo, sodelujejo v pogovoru in postavljajo vprašanja.

POTEK DELA

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj pripravi prostor za izdelovanje lutk. Pripravi mize in material ter otrokom pove navodila, kaj bodo počeli. Pove, da bo danes izdelal vsak svojo senčno lutko, ki je lahko katerikoli lik iz zgodbe.

Aktivnost otrok: Otroci poslušajo navodila in si izdelajo svojo senčno lutko.

ZAKLJUČEK:

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj z otroki pospravi mize in igralnico. S pomočjo dveh stolov in bele rjuhe pripravi prizorišče, v katerem lahko otroci preizkusijo igro z senčnimi lutkami. Še prej se z otroki zberejo v krogu in vsak pove, kakšno senčno lutko si je izdelal.

Aktivnost otrok: Otroci predstavijo svoje senčne lutke, koga so si izdelali in zakaj. Potem se preizkusijo v igri s senčno lutko za rjuho. Sami improvizirajo.

Evalvacija

Otroke smo povabili v že pripravljeno senčno gledališče. Najprej smo otroke pozdravili in povedali, da smo zdaj v senčnem gledališču. Povedali smo še, kako se obnašamo v gledališču, nato smo otroke povabili k opazovanju senčne predstave z naslovom Rumeno čudo. Pred pripovedovanjem smo se dobro pripravili, saj smo morali biti ves čas pozorni na gibanje lutk. Za pripovedovanje zgodbe smo uporabili naraven ton glasu, glas pa smo spremenili, kadar je igrala oz. govorila določena lutka. Ves čas smo bili pozorni, da je gibanje lutk v vidnem polju otrok in da ne bi zaradi nas nastajale dodatne sence. Otroci so z zanimanjem opazovali igro in poslušali pripovedovanje. Po pripovedovanju smo se z otroki pogovorili, o čem je govorila zgodba. Predstavili smo tudi senčne lutke, iz česa so izdelane, kako jih vodimo in kako animiramo. Nato smo otroke razdelili v dve skupini: v eni skupini so bili gledalci, v drugi igralci. Otroci so se preizkusili v igri s prstki za paravanom. Opazovali so sence in oblike ter se zabavali,

tisti, ki so bili gledalci, pa so povedali, kaj vidijo. Nato smo skupini menjali. Otroci so bili zelo zadovoljni z aktivnostjo, saj so se vživeli v vloge. Na mize smo že pripravili bele liste, svinčnike, in škarje. Otroke smo povabili k mizam in povedali navodila, da naj si zdaj na list papirja izrežejo katerikoli lik, ki bo naša lutka, kasneje pa bomo izrezano šablono obrisali na črni list in ponovno izrezali, dodali žičko in tako bomo dobili našo senčno lutko. Otroci so risali sebe, metulja, oblak, drevo ipd. Ko so šablono izrezali, smo jim mi zalepili žico na lutko in lutka je bila narejena. Otroke smo razdelili v več skupin. Vsaka skupina je za paravanom improvizirala z svojimi izdelanimi lutkami. Otroci so se vživeli v igro z lutkami in improvizirali, nekateri so se igrali, da so na travniku in da metulj lovi svoje prijatelje. Otroci so pripovedovali po svoje, različne stvari. Tisti, ki so bili gledalci, pa so opazovali dogajanje in igro svojih prijateljev in jim na koncu zaploskali.

Cilje smo uresničili; z našim pripovedovanjem so se otroci seznanili z lutkovno tehniko senčnih lutk ter se nato preizkusili v igri senc s prstki in si izdelali svojo senčno lutko. Otroci so igrali za paravanom in izkusili vlogo igralca z lutko ter gledalca.

Slika 22: Pripovedovanje s senčnimi lutkami

Slika 23: Igra senc

Slika 24: Izdelane senčne lutke

Slika 25: Igra s senčnimi lutkami

2. dan

Dejavnost: Igra – Cvetoč travnik

Cilji:

Otrok

- se uri ob risanju in izrezovanju iz papirja,
- uri domišljijo,
- spozna načine vživljanja v različne vloge,
- upodablja gibanje živali, lahko jih tudi glasovno oponaša,
- se sprosti,
- se prosto in ustvarjalno giblje.

Materiali: papir, škarje, barvice

Metodični postopek:

UVOD

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj otroke povabi k mizam, kjer je že pripravil barvice, papir in škarje. Otrokom pove navodila, da naj zdaj na papir narišejo cvet rože in ga nato izrežejo. Ko bodo to storili, se bodo odpravili v telovadnico.

Aktivnost otrok: Otroci poslušajo navodilo vzgojitelja, sami narišejo cvet in ga izrežejo.

POTEK DELA

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj otroke pripelje v telovadnico in jim naroči, naj vsak položi svoj cvet na tla. Nato pove, da se bodo zdaj šli novo igro. Pove, da si predstavljamo, kot da smo na travniku, polnem cvetočih rož. Cveti na tleh so rožice, na katere ne smemo stopiti. Pove, da se bodo otroci zdaj sprehajali po travniku tako, kot pove vzgojitelj, in da se bodo oblike gibanja spreminjale. Vzgojitelj pove, da se otroci po travniku premikajo kot majhni polžki, čebele, ki letajo s cveta na cvet, metuljčki, ki se poigravajo po zraku, ptice, ki letajo nad travnikom, pikapolonice, ki se počasi premikajo od enega cveta do drugega, deževniki, ki se plazijo pod vsemi cvetovi, itd. Na koncu vsi postanejo veter, ki odpihne cvetove, in tako vsak otrok pobere svoj cvet in igra se zaključí.

Aktivnost otrok: Otroci cvetove najprej položijo na tla, nato poslušajo navodila vzgojitelja. Sodelujejo v igri in se vživijo v različne vloge, ki jim jih dodeli vzgojitelj.

ZAKLJUČEK

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj otroke pripelje nazaj v igralnico, kjer pripravi zeleno podlago, na katero z otroki prilepi vse cvetove rož.

Aktivnost otrok: Otroci v igralnici na zeleno podlago prilepijo cvetove.

Evalvacija

Otroke smo povabili na tla, da se usedejo v krog. Prinesli smo barvice, flomastre, škarje in liste papirja. Povedali smo, da si bodo zdaj narisali cvet, ga pobarvali in izrezali, saj ga potrebujemo za nadaljnjo igro. Otrokom smo demonstrirali, kaj morajo narediti. Ko so si otroci izdelali svoje cvetove, smo se skupaj odpravili v telovadnico. Otrokom smo naročili, da naj odložijo cvetove po celem prostoru in da naši cvetovi zdaj predstavljajo cvetoče cvetlice na travniku. Povedali smo navodila, da se bomo zdaj igrali neko igrico, pri kateri se bodo otroci prelevili v travniške živali. Otroci so se zelo razveselili, pazljivo so poslušali in se vživeli v dodeljeno vlogo. Bili so čebele, metulji, deževniki in še več živali, ki so jih gibalno in glasovno oponašali. Igra jim je bila vidno zelo všeč, saj so hoteli, da bi se jo igrali še več časa in da bi se večkrat vživeli v enake vloge živali. Ko smo igro končali, smo povedali, da smo veter, ki odnese čarobne cvetove, in zanimivo je bilo to, da so otroci pihali cvetove v en del telovadnice, namesto, da bi gibalno uprizorili veter in pobrali cvetlice.

Otroci so se vživljali v različne vloge živali in se ob igri gibali, zaradi česar so naši cilji doseženi.

Slika 26: Risanje in rezanje cvetov

Slika 27: Igra - Cvetoč travnik

3. dan

Dejavnost: Ustvarjanje podlage in spontana igra

Cilji:

Otrok

- opazuje travnik,
- se uri v slikanju s flomastri in vodenimi barvami,
- prosto in samostojno ustvarja v naravi,
- predmete animira in jih oživi,
- improvizira igro s cvetlicami,
- razvija domišljijo.

Materiali: podlaga, bel papir, flomastri, vodene barve

Metodični postopek:

UVOD

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj otroke zbere in jih vpraša, kaj so ta teden že počeli. Temo naveže na obisk travnika in kaj so tam počeli. Pove, da bodo tudi danes odšli na travnik, ampak z drugačnim namenom. Razloži jim, da si bodo danes zraven nesli nekaj stvari, s katerimi bodo lahko ustvarjali na travniku. Vzgojitelj se z otroki odpravi na travnik.

Aktivnost otrok: Otroci sodelujejo v pogovoru in se z vzgojiteljem odpravijo na travnik.

POTEK DELA

Vloga vzgojitelja: Na travniku vzgojitelj pove otrokom, da bodo danes z vodenimi barvami slikali travnik. Pove, da lahko narišejo karkoli hočejo – karkoli, kar vidijo na travniku. Vzgojitelj pripravi odeje na travniku, na katere se posedejo otroci, nato jim razdeli podlago s papirjem in vodene barve ter jim omogoči samostojno slikanje. Ko končajo slikanje, vzgojitelj otroke nagovori, naj si vsak utrga rastlino, ki si jo nese v igralnico.

Aktivnost otrok: Otroci na travniku opazujejo okolje in slikajo ter si utrgajo rastlino.

ZAKLJUČEK

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj v igralnici na steno skupaj drugo ob drugo prilepi slike travnika. Nato otrokom pove, da je pripravil sceno za igro s prav posebnimi lutkami. Razloži, da bodo danes naše lutke cvetoče rastline, ki smo jih prinesli s travnika. Pove, da bodo cvetoče rastline oživele. Nato otroke razdeli v dve skupini za lažjo spontano igro. Otroke spodbudi, da rastline oživijo in zaigrajo z njimi. Vključi se v spontano igro otrok.

Aktivnost otrok: Otroci sodelujejo pri oživljanju cvetočih rastlin, da postanejo lutke. Zaigrajo v igri z otroki in improvizirajo.

Evalvacija

Otroke smo v igralnici nagovorili, da bomo danes odšli na travnik in tam izvedli prav posebno aktivnost. Vsak otrok je na travnik s seboj nesel podlago za sedenje, trije otroci so nesli nahrbtnik z materiali, mi pa smo nesli risalne liste in podlage. Aktivnost smo izvedli na drugi strani travnika, da smo imeli lep razgled na delno pokošen in nepokošen travnik. Povedali smo navodila, da danes rišemo travnik s flomastri, v igralnici pa bomo list pobarvali z vodenimi

barvami. Otroci so zelo uživali pri dejavnosti na prostem in vseč jim je bilo, da so lahko opazovali okolico, obenem pa risali vse, kar vidijo. Ko smo končali risanje, smo ponovno povedali navodila, da si zdaj vsak utrga eno cvetlico in jo nese s seboj v igralnico. Otroci so z zanimanjem spraševali, zakaj potrebujemo rastline. Ko smo prišli v igralnico, smo liste pobarvali še z vodenimi barvami, da so nastali končni izdelki. Izdelke smo dali najprej posušiti, otroke pa smo povabili, naj se usedejo na tla. Povedali smo, da bodo danes naše cvetlice oživele in da bomo z njimi zaigrali. Cvetlice bodo postale naše žive lutke. Nato smo se z otroki najprej igrali improvizirano s cvetlicami. Ko so se podlage posušile, smo na steno prilepili slike otrok in tako ustvarili sceno za igro s cvetlicami. Povedali smo, da imamo zdaj pripravljeno sceno cvetočega travnika in da zdaj lahko igramo s cvetlicami in si predstavljamo, da smo cvetlice, ki rastejo na travniku, polnem rož. Otrokom je bila dejavnost vseč, saj so se vživeli v igro in v vlogo cvetočih cvetlic. Cvetlice so se med seboj pogovarjale, kako so, kako jih obkrožajo čebele in metulji in še kaj. Celotna dejavnost je bila otrokom vidno zelo všeč, saj so ustvarjali v naravi in naravo tudi pripeljali v igralnico, kjer so cvetlice oživele s pomočjo domišljije.

Zastavljene cilje smo uresničili, saj so si otroci sami izdelali podlago za improvizirano pripovedovanje in igro s cvetlicami.

Slika 28: Risanje na travniku

Slika 29: Slikanje z vodenimi barvami

Slika 30, 31: Igra oživljanja cvetlic

4.7.4 Priprava za 4. teden

DATUM: 23. 5. 2022–27. 5. 2022

PODROČJE: Lutkovno-gledališka vzgoja

TEMA: Lutke na palici in čustva

GLOBALNI CILJI:

- doživljanje, spoznavanje in uživanje v umetnosti,
- razvijanje umetniške predstavljalnosti,
- spoznavanje posameznih umetnostnih zvrsti,
- razvijanje ustvarjalnosti in specifičnih umetniških sposobnosti.

METODE: pripovedovanja, poslušanja, igre, izdelave lutk, pogovora, demonstracije

OBLIKE: skupna, skupinska, individualna

PROSTOR: igralnica

KORELACIJE: umetnost, jezik, družba, glasba, narava

1. dan

Dejavnost: Pripovedovanje z lutkami na palici, Tečna opica (Suzanne Lang)

- Spoznavanje lastnosti lutke na palici,
- izdelava lutke na palici.

Cilji:

Otrok

- spozna novo zgodbo o opici Jonu,
- se seznani z novo lutkovno tehniko lutk na palici,
- spozna značilnosti in lastnosti lutk na palici,
- se seznani s tehniko izdelave lutke na palici,
- se uri v animiranju lutke,
- sodeluje v pogovoru.

Literatura: Lang, S. (2019). *Tečna opica*. Epistola

Materiali: barvni papir, svinčniki, lepilo, škarje, lesene palice, jajčne škatle, lesene žlice

Metodični postopek:

UVOD

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj otrokom s pomočjo lutk na palici pripoveduje zgodbo Tečna opica avtorice Suzanne Lang. Po pripovedovanju se z otroki pogovori o zgodbi, kaj se je dogajalo, kdo je nastopal in kaj je bistvo zgodbe. Po pogovoru vzgojitelj otrokom predstavi izdelane lutke in značilnosti le-teh. Pove, kako je lutka sestavljena, iz kakšnega materiala in kako je izdelana, kakšne so lahko še druge lutke ter kako lutko animiramo in vodimo.

Aktivnost otrok: Otroci pozorno poslušajo in opazujejo dogajanje. Ko vzgojitelj predstavi značilnosti lutke, otroci poslušajo, sodelujejo v pogovoru in postavljajo vprašanja.

POTEK DELA

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj pripravi prostor za izdelovanje lutk. Pripravi mize in material za izdelavo ter otrokom pove navodila, kaj bodo počeli. Pove, da si bodo danes izdelali svojo lutko na palici, ki je lahko kateri koli lik iz zgodbe.

Aktivnost otrok: Otrok posluša navodila in izdelava svojo lutko na palici.

ZAKLJUČEK

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj ob pomoči otrok pospravi mize in igralnico. Nato zbere vse otroke skupaj in vsi predstavijo svoje lutke in se o njih pogovorijo (koga ali kaj so izdelali, zakaj, na kakšen način ipd.).

Aktivnost otrok: Otroci se zberejo in sodelujejo v predstavitvi svojih lutk in se med seboj poslušajo. Vsak izmed otrok pove, kakšno lutko si je izdelal, kako ji bo dal ime, na kakšen način jo je izdelal in nato lutko malo animira.

Evalvacija

Otroke smo povabili, naj sedejo v krog na tleh. Pokazali smo knjigo z naslovom Tečna opica in otrokom povedali, da jim bomo danes zgodbo pripovedovali s pomočjo lutk. Pokazali smo izdelane lutke in začeli pripovedovati. Za pripovedovanje smo uporabili dve izdelani lutki, in sicer tisti, ki imata v zgodbi glavni vlogi. Lutki sta se med seboj pogovarjali, druge živali pa so bile vključene v pripovedovanje zgodbe. Vsaki lutki smo dodelili svoj glas, ki smo ga spremenili, kadar sta se lutki pogovarjali med seboj. Otroci so bili ves čas pozorni na lutki in poslušali so pripovedovanje. Vodili smo pogovor po pripovedovanju in otroke povprašali, o čem je zgodba govorila in kdo vse je nastopal. Skupaj smo tudi pogledali ilustracije živali, ki nastopajo v zgodbi. Po pogovoru smo predstavili lutki in povedali, kako sta izdelani in kako ju lahko vodimo. Nato smo otroke povabili k mizam, da si še sami izdelajo svojo lutko. Mize so bile razdeljene, saj so otroci na eni mizi barvali jajčne škatle, na drugi mizi pa so ustvarjali lutko na žlici. Povedali smo navodila in otroci so se lotili ustvarjanja. Otrokom je bilo zelo zanimivo ustvarjati in bili so motivirani za delo. Največ lutk so bile lutke slona in opice. Po izdelavi smo skupaj z otroki pospravili materiale, mize in celotno igralnico ter se zbrali na tleh v krogu. Lutke

otrok so se vse predstavile in povedale, kaj rade počnejo, potem pa so se otroci posedli k mizam in improvizirali z lutkami in se z njimi igrali.

Otroci so se seznanili z lutkovno tehniko lutk na palici prek našega pripovedovanja, nato so si sami izdelali lutke na palici. Lutke so uporabljali pri igri, zaradi česar smo pa dosegli vse zastavljene cilje.

Slika 31: Pripovedovanje z lutkami na palici

Slika 32: Izdelovanje lutk na palici

Slika 33: Lutke na palici se predstavijo

Slika 34: Izdelane lutke na palici

2. dan

Dejavnost: Lutke ustvarjajo zgodbe ob pomoči kock Story Cubes, kartic čustev

- Igra fotografiranje

Cilji:

Otrok

- ustvarja zgodbe na podlagi sličic iz kock,
- prosto pripoveduje zgodbo s pomočjo lutke,
- lutko animira in se postavi v vlogo pripovedovalca zgodbe.

Sredstva: fotografije, Story cubes

Metodični postopek:

UVOD

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj otroke zbere v krogu. Uporabi lutko opice Jona, da motivira otroke. Lutka otroke pozdravi in vzgojitelj s pomočjo lutke vodi pogovor tako, da otroke nagovori, naj opici Jonu povedo o tem, kaj so slišali v zgodbi. Pove, da ima pripravljene fotografije in da se bodo o njih pogovorili. Vzgojitelj kaže fotografije (Priloga C) in otroke sprašuje, kaj vidijo, kaj

se dogaja na fotografiji ipd. Temo povezuje z zgodbo opice Jona in kako se je Jon počutil. Ko pokaže vse fotografije, se pogovori z otroki o tem, kaj so videli, in pove, da so videli fotografije različnih čustev. Pove, da so čustva občutki, ki so lahko prijetni ali neprijetni in odražajo to, kako se počutimo. Kasneje ponovno otrokom pokaže vse fotografije in skupaj poimenujejo vsa prikazana čustva.

Aktivnost otrok: Otroci opazujejo fotografije in sodelujejo v pogovoru. Odgovarjajo na vprašanja vzgojitelja in poimenujejo čustva, prikazana na fotografijah.

POTEK DELA

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj otroke posede za mizice in pove navodila igre. Vsak otrok dobi tri kocke, ki jih hkrati vrže, in na podlagi sličic, ki se prikažejo, sestavi svojo zgodbo, ki jo pripoveduje s svojo lutko. Vzgojitelj demonstrira igro z lutko.

Aktivnost otrok: Otroci vržejo kocke in na podlagi prikazanih sličic poskušajo sestaviti domiselno zgodbo, ki jo kasneje vsem otrokom pripovedujejo s pomočjo lutke. Ko vsak pove svojo zgodbo, zamenjajo kocke in pripovedujejo ponovno.

ZAKLJUČEK

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj določi enega otroka, ki je fotograf, drugi otroci pa so fotografije, na katerih so čustva. Vzgojitelj pove navodila, da je en otrok fotograf, drugi pa so fotografije. Igra se igra tako, da vzgojitelj pove čustvo, otroci pa nato na 1, 2, 3, skočijo naprej in naredijo fotografijo čustva s celimi telesi, tisti, ki je fotograf, pa z navideznim fotoaparatom poslika fotografije čustev. Kasneje se igra nadgradi tako, da je en otrok fotografija, njemu vzgojitelj naroči, katero čustvo mora prikazati, drugi otroci so fotografi, ki morajo z navideznim fotoaparatom otroka poslikati in ugotoviti, katero čustvo fotografija prikazuje.

Aktivnost otrok: Otroci sodelujejo v igri vlog čustev in v vlogi fotografa.

Evalvacija

Otroke smo povabili k mizi in uporabili lutko Jona, da je vodila pogovor o včerajšnji zgodbi. Povedali smo, o čem govori zgodba, in pokazali smo različne fotografije čustev.

Otroci so čustva poimenovali in povedali, kaj vidijo na obrazu oseb. Ko smo pogledali vse fotografije, smo povedali, da bomo zdaj uporabili še kocke in fotografije ter si izmislili zgodbe, ki jih bomo pripovedovali z našimi lutkami na palici. Otrokom smo najprej demonstrirali potek dejavnosti in jim pripovedovali zgodbo z lutko. Otroci so razumeli navodila in z veseljem poslušali pripovedovanje lutk. Otroci so si najprej dobro ogledali fotografijo čustva in drugi dve sličici na kocki. Najprej so nekaj časa potrebovali, da so se domislili zgodbe, drugi pa smo v tišini počakali, da je bil otrok pripravljen na pripovedovanje. Otrok je pripovedoval tako, da je opazoval svojo lutko, jo vodil in pogledal na sličici na kocki oz. na fotografijo, da je lahko zgodbo nadaljeval. Ko so otroci pripovedovali, jim je bilo zelo všeč, saj so si sami izmislili dobre zgodbe in jih z lutko pripovedovali prijateljem. Čustva na karticah so dobro prepoznali in jih vključili v zgodbe. Otrokom je bila dejavnost všeč, saj so se vživeli v vlogo pripovedovalca in v vodenje lutke, ki je pripovedovala zgodbo. Otroci, ki so poslušali zgodbo, so zavzeto poslušali pripovedovanje prijatelja. Po dejavnosti so se otroci še pogovarjali o zgodbah, ki so jih slišali.

Dosegli smo vse cilje saj so otroci sami sestavili zgodbe s pomočjo kock in sličic ter jih pripovedovali s svojimi lutkami na palici svojim prijateljem.

Slika 35: Pripovedovanje zgodb s pomočjo Story cubes in sličic čustev

Slika 36: Pripovedovanje zgodb z lutkami

3. dan

Dejavnost: Improvizacijska igra – Pevski zbor lutk

Cilji:

Otrok

- pozorno prisluhne skladbi in doživi pesem,
- s pomočjo lutke razvija sposobnost vživljanja v različne vloge,
- uporablja lutko in se vživi v vlogo pevca v pevskem zboru,
- uporablja lutko in se vživi v vlogo instrumentalista,
- izraža veselo razpoloženje ob učenju nove pesmi,
- zraven pripeva in ustvarjalno spremlja peto pesem.

Sredstva: kljunasta flavta

Metodični postopek:

UVOD

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj otroke posede v krog in se z njimi pogovori, kaj so ta teden obravnavali. Ponovijo, kakšne lutke so spoznali, kaj vse so počeli in katera čustva so obravnavali. Po kratkem pregledu tedna vzgojitelj vzame lutko in povabi otroke, da si prinesejo še svoje lutke na palici. Lutka Jona pove otrokom in njihovim lutkam, da bodo danes vsi skupaj sestavili pevski zbor in da je lutka vzgojitelja dirigent in pevovodja. Vzgojitelj s pomočjo lutke pove, da bodo danes spoznali novo pesem Janeza Bitenca z naslovom Za srečo (Priloga D).

Aktivnost otrok: Otroci sodelujejo v pogovoru in se odzovejo na povabilo vzgojitelja, da uporabijo svoje lutke.

POTEK DELA

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj ves čas uporablja lutko Jona in se vživi v vlogo pevovodja. Otroke pozdravi s pomočjo lutke in pove, da je s seboj prinesel kljunasto flavto, ki jo otrokom pokaže in nanjo najprej zaigra instrumentalno spremljavo pesmi. Potem lutka otrokom prebere besedilo pesmi in jih povabi, da zraven lutke otrok ponavljajo. Nato lutka vzgojitelja sama otrokom zapoje novo pesem. Lutka vzgojitelja druge lutke, ki so v pevskem zboru, vpraša, o

čem govori pesem ter kakšna je povezava pesmi in čustev, ki so jih obravnavali. Ponovno zapoje pesem in otroke povabi k pripevanju pesmi.

Aktivnost otrok: Otroci uporabljajo svoje lutke in so v vlogi pevskega zbora. Lutke otrok najprej poslušajo instrumentalno spremljavo pesmi, nato ponavljajo besedilo pesmi za vzgojiteljem. Nato pozorno poslušajo petje vzgojitelja in kasneje zraven pripevajo.

ZAKLJUČEK

Vloga vzgojitelja: Vzgojitelj še vedno uporablja lutko Jona. Lutka, ki je pevovodja in hkrati dirigent zbora, otroke razdeli v dve skupini. Ena skupina poje in je še vedno pevski zbor, druga skupina ustvarjalno spremlja peto pesem s palčkami in bobnom in je orkester, ki spremlja pevski zbor lutk. Kasneje se skupini zamenjata.

Aktivnost otrok: Otroci s pomočjo lutk v skupini pojejo ali v drugi skupini ustvarjalno spremljajo peto pesem. Otroci so v vlogi zbora ali orkestra, ki spremlja pevski zbor lutk.

Evalvacija

Otroke smo povabili v krog in lutko opice Jona uporabili za uvodno motivacijo. Lutka opice Jona je otroke spraševala, kaj vse so ta teden počeli in kaj so novega spoznali. Otroci so povedali, da smo obravnavali čustva. Lutka opice Jona je povedala, da si zdaj otroci vzamejo lutke na palici in da se bodo šli igro, in sicer tako, da je Jon zborovodja in dirigent, otroci pa so pevci oz. zbor ter kasneje orkester. Najprej smo otrokom s kljunasto flavto zaigrali melodijo skladbe nato pa je lutka opice Jona otroke nagovorila, naj zdaj najprej ponavljajo besedilo. Otroci so se vživeli v vlogo zbora in pevcev, saj so ves čas animirali lutke in govorili v vlogi svojih lutk. Potem smo otrokom zapeli pesmico in se o njej pogovorili. Otroci so povedali, o čem govori pesem, in znali so povezati besedilo z obravnavano temo. Nato je lutka Jon otroke in lutke povabila k pripevanju. Otroci so zraven pripevali in tudi plesali z lutkami ter se zares vživeli v vlogo lutko. Nato smo vlogo prevzeli mi, in sicer tako, da smo otrokom povedali, da smo zdaj mi dirigent in zborovodja, otroci pa so v vlogi glasbenikov v orkestru in v vlogi pevcev v pevskega zbora. Razdelili smo glasbila (palčke, ropotuljice, bobne) in povedali, da skupina, ki ima glasbila, spremlja pevce, ko pojejo. Otroci so ustvarjalno spremljali peto pesem in se zabavali. Otroci so še vedno uporabljali lutke, ki so delno prevzemale vlogo pevcev in

poslušalcev. Nato smo skupini zamenjali, da so se vsi otroci preizkusili v obeh vlogah. Otrokom je bila dejavnost vidno všeč, saj so se vživeli v vlogo svojih lutk in jih animirali. Všeč jim je bila tudi njihova aktivnost, ko so bili v vlogi glasbenikov, saj so poljubno igrali na instrument in spremljali tiste otroke, ki so bili pevci. Prek te dejavnosti so se otroci naučili novo pesem, se vživeli v različne vloge in uživali.

Uresničili smo zastavljene cilje, saj so otroci spoznali novo pesem, se vživeli v različne vloge s pomočjo lutk in uživali ob igri z lutkami na palici ter igranju na instrumente ter petju.

Slika 37,38: Improvizacijska igra – Pevski zbor lutk

5 SKLEP

Lutka v skupini je lik, ki ga otroci vzamejo za svojega in z njim komunicirajo ter ga vzljubijo. Je tista, ki omogoča igro vživljanja, pretvarjanja in razvijanja domišljije. Otroci radi posegajo po lutkah, saj so privlačne in jim omogočajo potovanje v čaroben svet. Potovanje v svet domišljije smo otrokom omogočili tudi mi z načrtovanjem projekta vpeljevanja lutkovno-gledališke vzgoje v skupino prek pripovedovanja zgodb z lutko.

Načrtovanje projekta in dejavnosti so se izkazali kot zelo dobri, saj smo uresničili vse zastavljene cilje. Otrokom smo predstavili tri različne zgodbe in eno deklamacijo, vse pa so otroci zelo vzljubili. Otroci so pripovedovanje vzeli kot nekaj novega in všeč jim je bilo, da so bile prisotne lutke. Lutke so bile tiste, ki so jih otroci najbolj vzljubili; všeč jim je bilo pripovedovanje zgodb z lutko in to, da so se otroci lahko kasneje pogovarjali z lutko, se ji zaupali in jo vzeli za svojo. Zadane cilje smo dosegli na osnovi dobrega načrtovanja in sestavljanja priprav. Lutke in lutkovno-gledališko vzgojo smo vpeljali v skupino prek pripovedovanja zgodb in deklamacije s pomočjo lutk, obenem pa smo gledališko vzgojo vpeljevali med otroke z izvajanjem različnih improviziranih dejavnosti, ki so se izkazale kot zelo dobre, saj so otroci radi sodelovali in uživali ob različnih igrah. Otroci so si sami izdelali različne lutke, ki so jih vzeli za svoje, jim vdahnili življenje in tako tudi komunicirali z njimi. Lutke so predstavili, se z njimi igrali tako v prosti igri kot v načrtovani igri. Prek tega so razvijali način izražanja z lutko, saj so se naučili lutko voditi in jo animirati. Otroci so spoznali različne vrste lutk in postali vedno bolj radovedni, kajti lutke so uporabljali vsak dan. Načrtovali smo različne dejavnosti, pri katerih so se otroci urili v improvizaciji; tako so otroci nevede razvijali svojo domišljijo in se vživeli v različne igre. Otroci so spoznali, da ne pripovedujemo samo zgodb z lutkami, pripovedujemo lahko tudi pesmi. Otroci so se z mimično lutko naučili nove pesmi in prek drugih lutk, ki so jih spoznali, so pridobili več novih spoznanj.

Na koncu smo skupaj ustvarili lutkovni kotiček, kjer so bile prisotne vse izdelane lutke, po katerih so otroci radi posegali. Zadovoljni smo, da so otroci uživali ob pripovedovanju, da so obnavljali zgodbe samostojno z igro z lutkami in da so lutke sprejeli kot del vsakdana. Lutkovni kotiček je nekaj novega v igralnici; to je kotiček, v katerem se otroci zelo radi zadržujejo.

Zadovoljni smo z izpeljavo projekta. Končni izdelki so pokazatelj dobrega in trdega dela. Med projektom so otroci uživali, se družili, razvijali domišljijo in ustvarjali. Lahko so izražali sebe,

svoje misli in svoja čustva ter obenem pridobili nova znanja. Otroci so uživali v improvizacijskih igrah in ob ustvarjanju lutk, saj so bili končni izdelki čudoviti, še lepše pa je to, da so kasneje lutke še vedno uporabljali v spontani igri. Menimo, da smo projekt izpeljali na pravi način in s pravim pristopom, najbolj zadovoljni pa smo, ko vidimo nasmeh na obrazih otrok pri igri z lutkami.

VIRI IN LITERATURA

Ahačič, D. (1981). *Umetnostna vzgoja, Osnove gledališke umetnosti*: [poskusni učbenik] (1. nat.). Mladinska knjiga.

Baloh, B. (2019). *Umetnost pripovedovanja otrok v zgodnjem otroštvu: [znanstvena monografija]* (Vol. 23). Založba Univerze na Primorskem.

Bettelheim, B. (2014). *Rabe čudežnega: o pomenu pravljič*. Ljubljana: Studia humanitatis.

Brezničar, S., Šušteršič, M., Vižintin, B., Oven, A., & Petrovič, M. (2014). *Izdelava lutke, lutka in lutkovna igra kot terapevtski in didaktični pripomoček: priročnik za rabo lutke pri terapevtskem in pedagoškem delu z ranljivimi družbenimi skupinami kot učni pripomoček pri praktičnem usposabljanju*. Kulturno umetniško društvo Moment.

Borota, B., Geršak, V., Korošec, H., Majaron, E. (2006). *Otrok v svetu glasbe, plesa in lutk*. Koper: Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta Koper.

Golub, Z. (2003). *Šolsko lutkovno gledališča z zbirko lutkovnih igric*. Založba Educa.

Champlin, C. (1998). *Story Telling with Puppets*. Chicago, London: American library association.

Henniger, H. (2005). *The didactic functions of storytelling in the primary school classroom*. (1 Auflage). Grin.

Korošec, H. in Majaron, E. (2002). *Lutka iz vrtca v šolo*: zbornik prispevkov iz teorije in prakse. Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani.

Korošec, H. (b.d.) Komunikacijski potenciali lutke kot spodbuda za učenje govora. Dostopna na <https://e-knjige.ff.uni-lj.si/znanstvena-zalozba/catalog/download/185/283/4862-1?inline=1>

Kraljič, H. (2018). *Sonce potrebuje pomoč*. Morfemplus.

Kroflič, R., Marjanovič Umek, L., Videmšek, M., Kovač, M., Kranjc, S., Saksida, I., Denac, O., Zupančič, T., Krnel, D., & Japelj Pavešić, B. (2010). *Otrok v vrtcu: priročnik h Kurikulu za vrtce* (3. natis). Obzorja.

- Kovačič, M., Laharnar, E. (2015). Igram se z lutko. *Didakta*, letnik 25, številka 180, str. 43–45.
- Zupančič, T., Krnel, D., & Japelj Pavešić, B. (2010). *Otrok v vrtcu: priročnik h Kurikulu za vrtce* (3. natis). Obzorja.
- Lang, S. (2019). *Tečna opica*. Epistola.
- Lainšček, F. (1994). *Za lutkovno in otroško gledališče*. Franc-Franc.
- Lipnik, J., Matić, R. (1993). *Metodika govorne vzgoje: priročnik za delo vzgojiteljic in staršev*. Obzorja.
- Novak, H., Žužej, V., Glogovec, V. Z. (2009). *Projektno delo kot učni model v vrtcih in osnovnih šolah*. Didakta.
- Podbevšek, K. (2017). *Govornost literarnih besedil*. Aristej.
- Schupp, R. (1996). *Rumeno čudo*. Epta.
- Sitar, J. (2001). *Zgodbe za lutke in prste*. Ljubljana: DZS.
- Šinko, Sabina (2013). Pomen gledaliških igrice v prvem starostnem obdobju v vrtcu. *Revija za elementarno izobraževanje*, letnik 6, številka 1, str. 119–130.
- ŠINKO, Sabina. Pripovedovanje z lutkami za razvoj pismenosti v predšolskem obdobju. V: HARAMIJA, Dragica (ur.). *V objemu besed : razvijanje družinske pismenosti*. Maribor: Univerzitetna založba Univerze, 2017.
- Šircelj, M., Kobe, M., & Gerlovič, A. (1972). *Ura pravljic* (Vol. 1). Mladinska knjiga.
- Trefalt, Uroš. (1993). *Osnove lutkovne režije*. Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije.
- Varl, B. a (1997). *Ročne lutke*. Šentilj: Aristej.
- Varl, B. b (1997). *Mimične lutke*. Šentilj: Aristej.
- Varl, B. c (1995). *Lutke na palici*. Šentilj: Aristej.
- Varl, B. (1998). *Igrajmo se z lutkami*. Ljubljana: Mohorjeva družba.

Vogelnik, E. (2018). *Črta, barva, prostor, slika: priročnik za prebujanje ustvarjalnosti z likovnimi sredstvi*. Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti.

Vogelnik, E. (2020). *Od lutke do lutke: priročnik o izvoru, pedagoški rabi in ustvarjanju lutk*. Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti.

Zalokar Divjak, Z. (2002). *Brez pravlјice ni otroštva*. Krško: Gora s.p.

Zipes, J. (2004). *Speaking out: storytelling and creative drama for children*. Routledge.

Weidemann, G. (2010). *Jetzt machen wir Theater! Die Kleinsten erleben was in ihnen steckt*. Treosdorf: Bildungsverlag EINS GmbH.

PRILOGA A

<https://sl.jf-staeulalia.pt/collection-stop-sign-image>

USTAVI

<https://sl.puntomarinero.com/sign-of-paid-parking-description/>

PARKIRNI PROSTOR

<http://h5p.splet.arnes.si/2020/12/09/prometni-znaki-za-nevarnost/>

OTROCI NA CESTI

<https://pomagajmi.si/izdelek/puzzle-larsen-prometni-znaki-slo/>

PREHOD ZA PEŠČE

<http://h5p.splet.arnes.si/2020/12/09/prometni-znaki-za-nevarnost/>

KOLESARJI NA CESTI

<https://www.elci.si/prometni-znaki-za-nevarnost.html>

BLIŽINA SVETLOBNIH PROMETNIH ZNAKOV

<http://h5p.splet.arnes.si/2020/12/09/prometni-znaki-za-nevarnost/>

PREPOVEDAN PROMET ZA PEŠČE

<https://www.elci.si/prometni-znaki-za-nevarnost.html>

NEVARNOST NA CESTI

<http://h5p.splet.arnes.si/2020/12/09/prometni-znaki-za-nevarnost/>

STEZA ZA PEŠČE IN KOLESARJE

<https://pomagajmi.si/izdelek/puzzle-larsen-prometni-znaki-slo/>

BENCINSKA ČRPALKA

PRILOGA B

GIBALNI MOTIV	Skupina	GLASBENI MOTIV
Stojimo na mestu in s prsti, kot da bi se otresli, migljamo, od spodaj navzgor. Roke damo na boke in se samo z zgornjim delom telesa premikamo levo in desno.	Semaforji	SE, SE, SEMAFOR NA KRIŽIŠČU SAM STOJI. RDEČE GLEDA IN NIKOGA SPLOH ČEZ CESTO NE SPUSTI.
Počepnemo, vstanemo in se zadržimo v delnem počepu in končamo v stoječem položaju. Stojimo in naredimo par korakov naprej, obenem pa z rokami ob telesu, od spodaj navzgor migljamo, tudi s prsti.	Rdeča luč Rumena luč Zelena luč Pešci	RDEČA, RUMENA, ZELENA, GREMO!
Primemo prijatelja pod roko in se skupaj zavrtimo, nato se zavrtimo sami na svojem mestu, stopimo par korakov naprej in z rokami ob telesu od spodaj navzgor naredimo vijugo. Korakamo na mestu, z rokami pred seboj naredimo velik krog. Primemo prijatelja pod roko in se skupaj zavrtimo, nato se zavrtimo sami na svojem mestu, stopimo par korakov naprej in z rokami ob telesu od spodaj navzgor naredimo vijugo.	Pešci	VARNO, VARNO ČEZ CESTO, GREMO, GREMO V NAŠE MESTO, VARNO, VARNO ČEZ CESTO, GREMO, GREMO NA SPREHOD!
Stojimo na mestu in s prsti, kot da bi se otresli, migljamo, od spodaj navzgor. Zavrtimo se tri korake v levo stran in enkrat plosknemo.	Semaforji	SE, SE, SEMAFOR VČERAJ HUDO JE ZBOLEL,

Postavimo se v delni počep in dvakrat plosknemo po kolenih, nato vstanemo in dvakrat plosknemo po svojih ramenih. V stoječem položaju z rokami vodimo vijugo v levo in desno stran do tal.		KIHA IN RUMENO ŽMIGA, TEGA NI NIHČE VESEL.
Stojimo na mestu, eno roko damo na boke, drugo roko pristonimo nad oči in pogledamo najprej na levo stran, potem se obrnemo na desno stran, potem spet na levo. Stojimo in naredimo par korakov naprej, obenem pa z rokami ob telesu, od spodaj navzgor, migljamo tudi s prsti.	Pešci	POGLEDAM LEVO, POGLEDAM DESNO, IN ŠE ENKRAT LEVO, GREMO!
Primemo prijatelja pod roko in se skupaj zavrtimo, nato se zavrtimo sami na svojem mestu, stopimo par korakov naprej in z rokami ob telesu od spodaj navzgor naredimo vijugo. Korakamo na mestu, z rokami pred seboj naredimo velik krog. Primemo prijatelja pod roko in se skupaj zavrtimo, nato se zavrtimo sami na svojem mestu, stopimo par korakov naprej in z rokami ob telesu od spodaj navzgor naredimo vijugo.	Pešci	VARNO, VARNO ČEZ CESTO, GREMO, GREMO V NAŠE MESTO, VARNO, VARNO ČEZ CESTO, GREMO, GREMO NA SPREHOD!

PRILOGA C

<https://www.helpguide.org/articles/depression/depression-symptoms-and-warning-signs.htm>

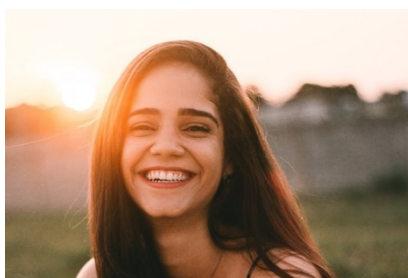
<https://www.flickr.com/photos/sizu24/7566101970>

<https://www.sector45.com/blog/please-dont-scare-your-customers/>

<https://www.istockphoto.com/photos/scared-baby-face-backgrounds>

<https://medium.com/personal-growth/4-things-happy-people-dont-do-993c53640962>

<https://www.checkupnewsroom.com/thats-disgusting-what-inside-out-teaches-us--aboutdisgust/>

<https://www.newscientist.com/article/2078248-body-fluids-disgust-us-less-if-from-someone-who-is-one-of-us/>

<https://www.freepik.com/free-photos-vectors/surprised>

<https://www.istockphoto.com/photos/surprised-boy>

PRILOGA D

ZA SREČO

ZDAJ POKONCI, HEJ, ZASPANCI! KJE JE SREČA, VAS ZANIMA?
SONCE ŽE VISOKO JE. TUDI MENE, IN ZATO,
ČE BI RADI SREČO NAŠLI, ENA, DVE, KAR BREZ PREDAHA,
SI NABRUSIMO PETÉ. POŽENIMO SE ZA NJO.

1. ZDAJ PO - KON - CI, HEJ, ZA - SPANCI! SONCE ŽE VI -
2. KJE JE SRE - ČA, VAS ZA - NI - MA? TU - DI ME - NE,

SO - KO JE. ČE BI RA - DI SRE - ČO NAŠLI,
IN ZA - TO, E - NA, DVE KAR BREZ PRED - HA

SI NA - BRU - SI - MO PE - TÉ.
PO - ŽE - NI - MO SE ZA NJO.

Vir: Interno gradivo Pedagoške fakultete UM